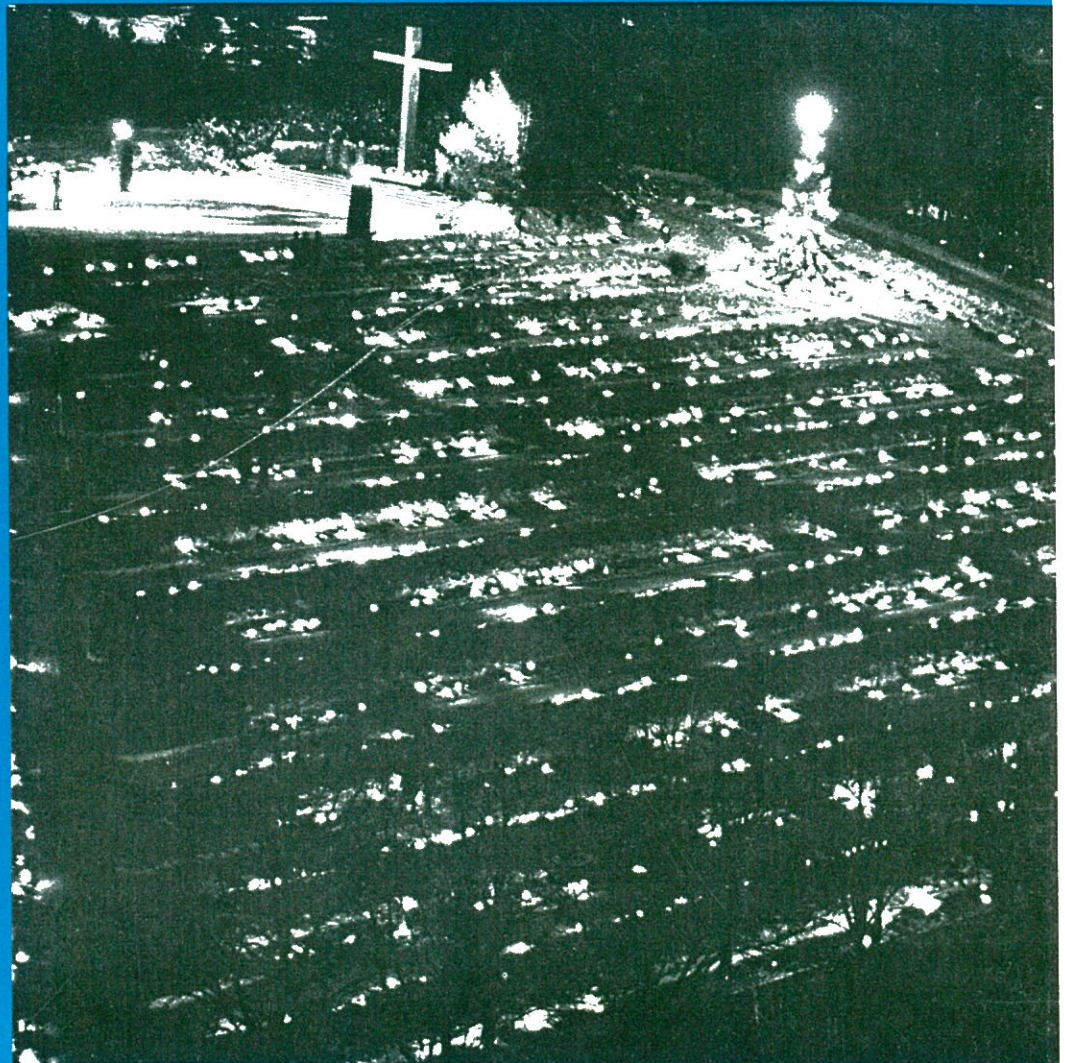

HYKRYTA

N:o 6/1974

Scan-Auto on mukana kehittämässä taloudellisempaa kuljetusta.

Scania on iso auto. Sen taloudellisuus perustuu kestävyteen ja suureen kuljetuskapasiteettiin. Kuorma-auton keskimääräisistä kokonaiskustannuksista pääoman osuus on vain 18%.

Scan-Auto lähtee Scanian kokonaistaloudesta. Kun otetaan kaikki auton pääomakustannukset huomioon, isolla Scanialla päästään pitkän päälle taloudellisempaan kuljetukseen.

18K

Juttu on niin, että vetten päältä et vielä R-kioskia löydä, mutta kuivalta maalta niitä sitten löydätkin reilusti yli 600.

R
KIOSKIT

Mikankäytä
Talousoikauppa

Herkkuja
Hedelmiä
ja säilykkeitä

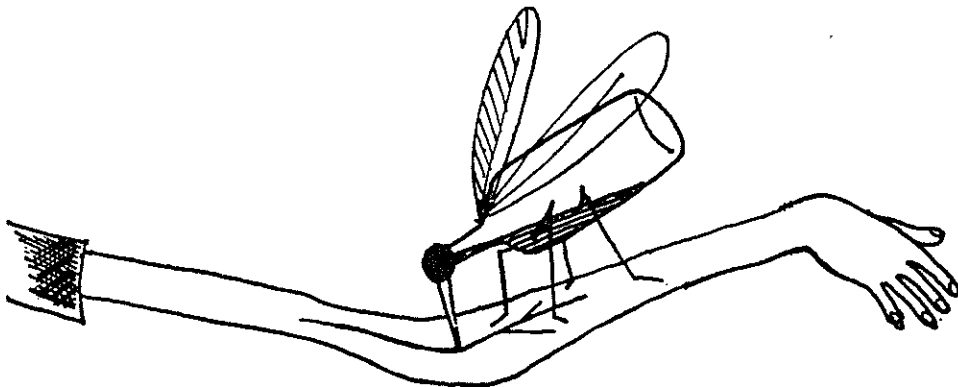
Talous-Osakekaupan ensimmäinen iloitatus Sen piirisi Albert Gebhard v. 1902.

**Suomalaista perheyrittäjyyttä
jo kolmessa sukupolvessa**

TALOUS-OSAKEKAUPPA

PIENI PISTO – PIENI VAIIVA

LIITY SINÄKIN VERIPALVELUUN

Maailman hienoimmat juomat pakataan lasiin

Oletteko sita mieltä, että shamppanja maistuu parhaimmalta korkeakorkoisesta kengästä?
Tai että olut pitää aina juoda sucraan pullon suusta?
Saattatte olla täysin oikeassa.
Mutta voisitteko kuvitella noiden juomien pakkaukseksi jotain muuta kuin lasipulloa? Ette varmastikaan. Maailman hienoimmat juomat on aina pakattu lasiin.
Lasi säilyttää juoman oman hienon maun ja aromin.
Puhtaana. Siksi on turvallista valita lasipakkaus.

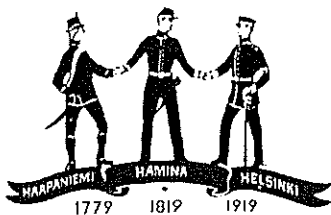

Sisältö

Upseerien ylin korkeakoulutus.....	3
Korkeakoulu-uudistus.....	4
SKK:n 50-vuotispäivä, tervehdyssanat.....	6
Sotakorkeakoulu täyttänyt toiveet	8
Tervehdykset	11
Juhlapäivä kuvin	12
Puolustusmäärärahat vv. 1955–75	14
Ajopuu rojahti herhiläispesään	18
Kunhan ei uppotukki.....	24
Nijmegenin marssi.....	25
Sattui Kadettikoulussa	28
Turvallisuuspolitiikastamme.....	30
Kylkirauta tässä ja tänään	32
Puolesta ja vastaan	34
Kirjallisuutta.....	35
Toiminnanjohtajan näkökulmasta	36
Kadettikurssien kuulumisia	37
Itse asiasta	38
In memoriam.....	40

Kansi: Rauhaa päälle maan (SA-Kuva)

Vyötti miekan vyötärölle
Kupeellensa kylkraudan

KYLKIRAUTA

N:o 6/1974

Kadettikunta ry:n järjestölehti n:o 106

Päätoimittaja: Evl Martti Sinerma
Pettus-os, puh. Hki 625801

Toimitussihteeri: VTM Erkki
Paukkunen
Pettus-os, puh. Hki 625801

Päätoimittajan neuvotteluryhmä:

Jaakko Isotalo
Hannu Karpo
Matti Kohva
Eero Sauri
Hannu Sinerma
Juha Tanttu
Sakari Virkkunen

Toimitusneuvosto:

Per Heinrichs
Anssi Huovila
Erik Lagerström
Pentti Palmu
Aarne Pönkänen
Lauri Reunala
Gunnar Öhman

Taloudenhoito ja ilmoitusaineisto:
rouva Irja Wonkka, Liisank 1,
00170 Hki 17, puh Hki 12681/333

Osoitteen muutokset: Kadettikun-
ta ry/rouva Sirkka-Liisa Tör-
mänen, Punavuorenk. 14 B 32
00150 Hki 15, puh Hki 665 739

Tilaushinta ..... 10 mk/v
Irtonumerot ..... 2,50 mk

Aikakauslehtien liiton jäsen

UPSEERIEN YLIN KORKEAKOULUTUS

Sotakorkeakoulun avajaiset pidettiin 3.11.1924. Jo puoli vuosikymmentä myöhemmin sen opetuksen taso joutui kovimpaan ajateltavissa olevaan tulikokeeseen. Sodan osoittivat, että Sotakorkeakoulu oli lyhyenä toimiaikanaan luonut oloihimme sopivan sodankäyntimenetelmän. Suomen Marsalkka tervehti 25-vuotiaasta korkeakoulua v. 1949 sanoen: ”Sotakorkeakoulu, upseeristomme korkeakouluna, on perustamisestaan lähtien kouluttanut ja kasvattanut kovassa puolustustaitelussa kuntonsa osoittaneen nimenomaan omaan maahamme soveltuvan korkeatasoisen johtajiston”.

Sotakorkeakoulun opetusta ja sotatieteellistä tutkimustyötä on siten sotiemme jälkeen kehitetty vankalta perustalta. Koulutus on saatettu vastaamaan mahdollisimman hyvin niin sotatieteissä kuin yhteiskunnassakin tapahtunutta kehitystä. Suomalaisen yhteiskunnan rakenne ja erilaiset kansainväliset toiminnot ovat saaneet korkeakoulun opetuksessa yhä suuremman painon. Päätehtävään, komentajien ja yleisesikuntaupseerien kouluttamiseen on liitetty entistä enemmän valmennusta rauhanajan maanpuolustustyötä ja sotatieteellistä tutkimustyötä varten.

Sotakorkeakoulun opetuksen hallitsevana pirteenä on tiukka kurssimaisuus, jonka seurauksena koko aika on tehokasta opiskelua. Opintoviikkojen yhteismäärä vastaa yleisellä opintosuunnalla lähes kolmea ja teknisellä opintosuunnalla noin neljää yliopistollista lukuvuotta. Tullakseen hyväksytyksi yleisesikuntaupseeritutkinnossa on oppilasupseerien annettava näyttö kyvystään itsenäiseen tutkimustyöhön. Tässä tarkoituksessa tehdään diplomityö, joka tasoltaan vastaa lähinnä yliopistollista lisenssiaattitutkimusta.

Sotakorkeakoululla on ollut ja tulee vastaisuudessaakin olemaan erittäin suuri merkitys puolustusvoimien ja koko maanpuolustuksen kehittämisessä. Sen suojissa annetaan ylintä sotilasalan koulutusta, joka on osa puolustusvoimien muusta koulutusjärjestelmästä. Sotakorkeakoulun asema korkeakoulujen rinnalla tunnustetaan yleisesti. On olemassa kaikki perusteet yleisesikuntaupseeritutkinnon rinnastamiselle muihin ylimpiin korkeakoulututkintoihin. □

Ilkka Halonen

Korkeakoulu-uudistus

Kauko Sipponen

Korkeakoulu-uudistus on ollut viime aikoina voimakkaasti esillä julkisuudessa. Sitä tarvitaan, toteaa kansliapäällikkö Kauko Sipponen, mutta kaikki ei kuitenkaan ole niin kovin yksinkertaista. Joka tapauksessa kansliapäällikkö Sipponen on mies, joka tietää, mistä puhuu. Onhan hän toiminut monia vuosia professorina Tampereen Yliopistossa.

Vanha yliopisto pyrki tarjoamaan kasvateilleen mahdollisuuden omaksua tieteellinen ajattelutapa, mikä antaa valmiutta löytää uusia ratkaisuja muuttuvissa tilanteissa. Korkeinta ammatillista koulutusta se antoi vain rajoitetusti.

Opiskelun ja opetuksen luonne ja tavoitteet ovat kuitenkin viime vuosina muuttuneet. Yliopistoilta ja korkeakouluilta odotetaan korkeinta ammatillista opetusta, ja tieteellisen tutkimuksen suhteellinen osuus on vähentynyt. Tämä kaikki heijastuu luonnollisesti korkeakoulujen toiminnossa ja hallinnossa.

MONI TÄRKEÄ ASIA JÄÄNYT TAKA-ALALLE

Kun Suomen Ylioppilaskuntien Liitto kuutisen vuotta sitten ryhtyi vaatimaan korkeakoulujen hallinnon uudistamista yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden pohjalle eli niin sanottua mies ja ääni-periaatetta, monet ajatuksen kannattajista pitivät sitä vain koepallona, jopa vitsinä. Mutta ehdotuksesta tuli pian täyttötotta, dogmi ja uskonkappale, jonka kannattajat ja vastustajat ovat vielä tänäänkin napit tiukasti vastakkain. Kolme hallinnonuudistusta koskevaa lakiehdotusta on eri vaiheissa rauennut. (Lex Virolainen, Itälä ja Sundqvist). Yleistä ratkaisua asiassa ei ole vielä tehty.

Taistelu mies ja ääni-periaatteesta on ollut niin kiihkeää, että se on valitettavasti peittänyt alleen monet muut tärkeät hallinnolliset ja toiminnalliset ongelmat. Sellaisia ovat esimerkiksi kysymys korkeakoulujen itsenäisyyden eli autonomian asteesta, korkeakoulujen avaaminen kaikille halukkaille opiskelijoille peruskoulutuksesta riippumatta sekä tutkimuksen säilyttäminen pääasiassa korkeakouluissa tai sen keskittäminen erityisiin tutkimuslaitoksiin. Mikä pahinta, korkeakoulujen sisäinen uudistaminen on toistaiseksi tekemättä. Nämä kaikki ovat niin laaja-alaisia kysymyksiä, että tässäkin artikkelissa joudutaan keskittymään vain hallinnonuudistukseen.

MIES JA ÄÄNI

Mies ja ääni-periaate tarkoittaa yksinkertaisesti sitä, että valtiollisessa elämässä yleistä demokratian mallia sovelletaan myös korkeakouluihin. Ylintä päätösvaltaa korkeakouluissa käyttäisivät opettajien, oppilaiden ja muun henkilökunnan yleisellä ja yhtäläisellä äänioikeudella valitsemat valtuusto ja eri laitosten laitosneuvostot. Nämä edustukselliset toimielimet, joilla olisi ylin päätösvalta tärkeimmissä korkeakoulun toi-

mivaltaan kuuluissa asioissa, valitsisivat vuorostaan muita toimielimiä kuten valtuuston korkeakoulun hallituksen.

Mies ja ääni järjestelmä on selkeä, mutta käytännössä löytyy tietenkin erilaisia sovellutuksia. Eri mieltä on oltu esimerkiksi siitä.

tuleeko edustukselliset toimielimet valita vuodeksi tai kahdeksi,

onko hallitus vastuussa valtuustolle samalla tavoin kuin valtioneuvosto eduskunnalle, sekä

suoritetaanko vaalit laitoksissa erikseen koolle kutsutuissa laitoskokouksissa tai tavanomaisilla urnavaaleilla.

Vaihtoehtoina mies ja ääni-periaatteelle on esitetty niin sanotut kaksi-, kolmi- tai nelikantaperiaatteet, joiden mukaan korkeakouluissa työskentelevät tärkeimmät ryhmät valitsisivat keskuudestaan tietyn määrän jäseniä edustuselimisiin. Erimielisyyttä on ollut siitä, saisivatko nämä ryhmät itse valita keskuudestaan edustajansa, vai voisivatko korkeakouluyhdistöjen jäsenet äänestää myös toisten ryhmien ehdokkaita (ristiinäänestys). Ristiinäänestyksen soveltaminen korkeakoulussa merkitsee käytännössä sitä, että oppilaat valitsevat myös opettajien edustajat (yliopilasvalta).

ONKO KYSYMYS DEMOKRATIASTA

Mies ja ääni-periaate on osa demokratian uudistamista. Se on saanut vaikutteita länsimaisista uudistusliikkeistä sekä myös kansandemokratioista. Seuraavat ajatuskulut ovat valtiosääntökomitean mukaan uusiutumisen keskeisiä:

– Kansanvallalle on ominaista, että yksilö voi osallistua sellaisten päätösten tekemiseen ja valvontaan, jotka koskevat häntä itseään tai sitä yhteisöä, johon hän kuuluu.

– Kun kansalaiset siirtävät käsityksiään, työtään ja tukeaan yhteisöille, he haluavat samalla vaikuttaa tapahtumiseen ja ratkaisuihin yhteisöissä.

– Kansanvaltaisuutta ei olisi rajoitettava ainoastaan valtiollisten ja kunnallisten yhteisöjen luottamusmiesten vaaleihin, vaan se olisi ulotettava julkisten yhteisöjen sisäiseen toimintaan sekä muihin yhteisöihin, joissa käytetään yksilön tai yhteiskunnan kannalta merkittävää valtaa.

Tämän perusteella on alettu kehittää uusia osallistumisjärjestelmiä, joita ovat esimerkiksi yritysdemokratia, virastodemokratia, hallintodemokratia ja kouludemokratia. Korkeakouludemokratia kuuluu näihin uusiin osallistumisen muotoihin.

Monet kysyvät kuitenkin: Ovatko uudet osallistumisjärjestelmät demokratiaa, eihän niitä ole ennen tunnettu? Minusta tällainen kysymys näyttää samalta kuin lausua kamelin kohdattessaan, että eihän tuollaista eläintä ole olemassakaan. Lähidemokratiassa halutaan avata kansalaisille osallistumismahdollisuuksia tuomalla kansanvaltaisen toiminnan, ajattelun ja hallinnon malleja jokapäiväisen elämän tärkeimmille alueille.

MALLI LAITOSNEUVOSTOSTA

Jonkinlaista kokemusta mies ja ääni-periaatteen toteuttamisesta voidaan jo saada Tampereen yliopistosta, missä on useita vuosia toiminut parikymmentä sille rakentuvaa laitosneuvostoa. Sellainen on – tai oikeastaan oli – myös julkishallinnon laitosneuvosto, joka alkoi toimia vuoden 1970 lopulla.

Neuvosto käsittelee epävirallisesti kaikki tärkeimmät laitoksessa päätettävät tai laitoksen esityksinä ja ehdotuksina edelleen lähetettävät asiat kuten tulo- ja menoarvion, toimintasuunnitelman, opetuksen tavoitteet, laitoksen opetus- ja tutkimussuunnitelman, tutkimusvaatimukset kirjallisuusluetteloineen, virkanimitykset eräin rajoituksin jne. Neuvosto sai tiettyä arvovaltaa sen ansiosta, että tiedekunta pyysi monissa asioissa laitosneuvoston lausunnon. Allekirjoittanut ilmoitti laitoksen esimiehenä, että seuraava laitosneuvoston päätöksiä, jos ne sopivat yliopiston sääntöjen puitteisiin sekä kunnioittavat opetuksen ja tutkimuksen vapautta. Kolmen vuoden aikana neuvosto ei tehnyt ainoatakaan päätöstä, joka ei olisi ollut toteuttamiskelpoinen. Päin vastoin, se suoritti monia hyödyllisiä tehtäviä valmistamalla mm. laitoksen viisivuotisen opetus- ja tutkimussuunnitelman. Kokemukseni laitosneuvostosta ovat siis myönteisiä. Neuvostossa oli lähes koko ajan opiskelijoiden enemmistö.

Eriyisen voimakkaana on jäänyt mieleeni se, että oppilaat pyrkivät keskittämään laitoksen opetus- ja tutkimustoiminnan nimenomaan tärkeimpiin ja merkittävimpiin kysymyksiin, mikä onkin oikea suuntaus voimavarojen ollessa vähäiset. Neuvoston työskentelyä helpotti tietenkin suuresti se, että vaikka valtiollinen järjestelmä ja käsitys hallinnon asemasta yhteiskunnassa on erilainen kehittyneissä valtioissa, niin hallinnon tekniikka ja menettelytavat ovat pääpiirteiltään samankaltaiset. Monilla laitoksilla yleiset ristiriidat laitosneuvoston joidenkin jäsenien pyrkimässä muuttamaan opetusta voitopuolisesti marxilaiselle perustalle jäivät minulta kokematta.

KENELLE VALTA

Yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden toteutuminen korkeakouluissa merkitsisi niin sanotun professorivallan katoamista ja muuttamista opiskelijavallaksi. Kansleri Juva on todennut, että viimeisimmän lakiluonnoksen mukaan professorin virka tulisi lakkautetuksi kaikessa muussa mielessä kuin siinä, että professori saa korkeampaa palkkaa kuin muu opettajakunta. Lakiluonnoksen mukaan professorilla ei näet ole mitään erityis-tehtävää, jota kuka tahansa tohtori ei saisi suorittaa.

Valtansa lisäksi professorit menettäisivät myös vastuun korkeakoulujen kehittämisestä. Se siirtyisi poliitikoille ja suuressa määrin nimenomaan nuorisopoliitikoille, joista monet olisivat koulutaneet itseään politiikkaan jo varhaisnuoresta alkaen. Tutkimuksen ja opetuksen asiantuntijat menettäisivät valtansa politiikan asiantuntijoille.

Professorikunta on ollut valmis vapaaehtoisesti luopumaan suuresta osasta valtaansa, ja lopunkin menettäminen voisi monesta tuntuu suurelta helpotukselta. Voisivathan he silloin monien hallinnollisten tehtävien häiritsemättä keskittyä entistä paremmin opetus- ja tutkimustehtäviinsä. Sitäpaitsi he tietävät, että jos heillä on alansa asiantuntemustieto, tämä tieto on korvaamaton eikä sitä voida siirtää muille kuin vaivalloisen opiskelun välityksellä. Kun asiantuntemusta tarvitaan, asiantuntijan merkitys tulee ulkoisen statuksen järkkymisestä huolimatta säilymään.

Suhtaudun kuitenkin epäillen siihen ajatukseen, että laitostasollakin alettaisiin yleisesti soveltaa yleistä ja yhtäläistä äänioikeutta siten kuin on ehdotettu. Joissakin kysymyksissä laitosneuvoston ratkaisut ehkä seuraisivat puoluepoliittista mielipidejakautumaa, mutta useimmat käsiteltävät kysymykset liittyvät opetuksen ja tutkimuksen käytännölliseen suorittamiseen, missä mielipidejakautuma usein kulkee opetusta ja tutkimusta ammattinaan pitävien sekä sen perusteita vasta opiskelevien välillä. Tämän tulisi ainakin jollain tavoin heijastua siinä, että opetuksen ja tutkimuksen ammatillaiset saisivat työpaikkademokratian mukaisesti itse päättää edustajistaan laitosneuvostossa.

Toistaiseksi on korkeakoulun hallintouudistusta valmisteltu melko yksioikoisesti poliittisia päämääriä tavoitellen ja hallinnon asiantuntijoilta liikoja kyselymättä. Yhteiskuntaelämän muilla lohkoilla tapahtuva kehitys antaa aiheen olettaa, että tälläkin alalla päästään siirtymään kaikki tarpeelliset näkökohdat huomioon ottavaan valmistelutyöhön. □

Sotakorkeakoulun 50-vuotisjuhlat

Sotakorkeakoulu täytti 50 vuotta 3.11.1974. Merkkipäivää juhlittiin maanantaina 4.11. Päivän ohjelmaan kuuluivat seppeleen laskut Hietaniemessä sankariristille, Suomen Marsalkan haudalle ja Sotakorkeakoulun entisten johtajien tykistönkenraali Vilho Petter Nenosen ja jalkaväenkenraali Aarne Sih-

von haudoille, onnittelujen vastaanotto Sotakorkeakoululla, päiväjuhla Helsingin Yliopiston juhlasalissa ja iltajuhla Hotelli Hesperiassa.

Onnittelujen vastaanotto oli järjestetty Sotakorkeakoulun perinneaulaan. Noin 90 lähetystä esitti onnittelunsa juhli-
valle korkeakoululle.

Tervehdyssanat Sotakorkeakoulun 50 vuotispäivän päiväjuhlassa 4.11.1974

Pentti Multanen

Itsenäisen Suomen Sotakorkeakoulun juhlalliset avajaiset pidettiin nykyisen korkeakoulun tiloissa kolmantena marraskuuta 50 vuotta sitten. Ennen kuin näin pitkälle päästiin, oli käyty läpi monta eri vaihetta. Ensimmäiset aloitteet kotimaisen sotilaallisen korkeakoulun perustamiseksi tehtiin jo niin varhain kuin elokuussa 1918. Aloitteentekijöitä olivat vieraalla maalla kenttäkoulutuksen saaneet jääkärit, jotka olivat itsenäisen Suomen puolustusvoimien alkuvaiheista lähtien joutuneet vastuunalaisiin tehtäviin, kasvaneet niiden mukana ja näin oppineet havaitsemaan kotimaisen sotilaallisen korkeakoulutuksen tarpeen sekä sotatieteellisen tutkimustyön merkityksen. Tammikuussa 1919

myönnettiin määräraha sotakorkeakoulun perustamiseen, mutta hanke ei kuitenkaan johtanut käytännön toimenpiteisiin. Upseerien peruskoulutuksen hyväksi jouduttiin lykkäämään sotakorkeakoulun perustamista. Yleisesikuntaupseeritarpeen tyydyttämiseksi komennettiin sen sijaan joitakin upseereita ulkomaisiin sotakorkeakouluihin.

Sotaväen päällikkö otti sotakorkeakoulun perustamiskysymyksen joulukuussa 1922 uudelleen esille. Hänen esityksensä johti siihen, että valtioneuvosto asetti huhtikuussa 1923 komitean suunnittelemaan sotakorkeakoulua. Komitean puheenjohtajaksi määrättiin kenraalimajuri Oskar Enckell sekä

jäseniksi kenraalimajuri Hannes Ignatius ja yleisesikuntamajuri Armas-Eino Martola. Martola oli suorittanut 1919-21 sotakorkeakoulun Ranskassa. Komitea toimi erittäin ripeästi ja allekirjoitti mietintönsä toukokuun viimeisenä päivänä 1923. Mietintö oli pääasiallisesti majuri Martolan käsialaa. Se oli varsin yksityiskohtainen ja loi vankan perustan tulevan sotakorkeakoulun toiminnalle.

Lähes vuoden kuluttua mietinnön valmistumisesta hallitus huhtikuussa 1924 jätti eduskunnalle esityksen laiksi upseerien opetuslaitoksesta ja sisällytti siihen vakinaisen sotakorkeakoulun. Eduskuntakäsittelyn aikana hallituksen esitykseen tuli kuitenkin merkittävä muutos. Sotakorkeakoulu perustettiin, mutta vain väliaikaisena vuosiksi 1924-30. Tätä koskevan lain Tasavallan Presidentti hyväksyi 4. päivänä heinäkuuta 1924.

Kuten alussa mainitsin, Sotakorkeakoulun avajaiset pidettiin 3. 11. 1924, jolloin yleisen osaston ensimmäinen kurssi aloitti opintonsa. Sotateknillinen korkeakoulutus oli kuitenkin aloitettu kenraalimajuri Vilho Petter Nenosen aloitteesta Teknillisessä korkeakoulussa syksyllä 1923. Täältä oppilaat siirtyivät vuonna 1925 Sotakorkeakouluun.

Sotakorkeakoulun ensimmäiset pääaineiden opettajat olivat ulkomalaisia upseereita (näistä kolme oli ruotsalaista, yksi italialainen, yksi ranskalainen ja yksi englantilainen), mutta jo kolmen vuoden kuluttua kaikki opettajat olivat suomalaisia. Tähän pyrittiinkin määrätietoisesti, sillä vain kotimaisilla opettajilla katsottiin olevan edellytykset kehittää omaperäistä suomalaista sotataittoa. Sotakorkeakoulusta saatujen myönteisten kokemusten ja kasvavan yleisesikuntaupseeritarpeen johdosta Sotakorkeakoulu vakinaistettiin 1930.

Sotakorkeakoulu ehti ennen talvisodan puhkeamista kouluttaa 370 yleisesikuntaupseeria, joista oli käytettävissä sodan alkaessa lähes 350. Tämä oli pieni mutta mestarillinen joukko yleisesikuntaupseereita, jotka taidoillaan ja teoillaan hämmästyttivät aikanaan — yhdessä suomalaisen sotilaan kanssa — koko maailmaa. Mainittakoon heistä esimerkiksi sellaiset taistelijaparit kuin 1. kurssin yhdistelmä Talvele — Pajari Tolvajärvellä apunaan Sotakorkeakoulun perustama esikunta, 1. ja 13. kurssin kaksikko Siilasvuo - Marttinen Suomussalmella, korkeakoulun kolmas johtaja Oesch ja 4. kurssin oppilas ja korkeakoulun taktiikan ja operaatiotaidon etevä ja pitkäaikainen opettaja Nihtilä komentaja-esikuntapäällikköyhdistelmä

Karjalan kannaksella, korkeakoulun ensimmäinen johtajan apulainen Martola ja 10. kurssin oppilas Adolf Ehrnrooth komentajayhdistelmänä samoin Karjalan kannaksella sekä monet nimeltä mainitsemattomat, erittäin suuresti ansioituneet rintamakomentajat ja esikuntaupseerit. Sodan osoittivat lisäksi kiistattomasti, että Sotakorkeakoulu oli lyhyestä toiminta-ajastaan huolimatta kyennyt luomaan oloihimme sopivan sodankäyntimenetelmän ja sen edellyttämän taistelutaidon. Tätä taustaa vasten voitaneen korostaa Sotakorkeakoulun merkitystä valtakunnan itsenäisyydelle.

Sotien jälkeen Sotakorkeakoulu aloitti toimintansa tammikuussa 1946. Koulutuksessa on kiinnitetty entistä enemmän huomiota tekniseen kehitykseen ja sen asettamiin vaatimuksiin. 1960-luvun puolivälissä korkeakoulun opetussuunnitelmat tarkistettiin perusteellisesti vastaamaan niin sotatieteen alalla kuin yhteiskunnassakin tapahtunutta kehitystä. Järjestelyjen perusteella opinnot yleisellä opintosuunnalla kestävät kaksi ja teknillisellä opintosuunnalla kolme vuotta. Sotien jälkeen on Sotakorkeakoulusta saanut diplomoin yhteensä 840 upseeria ja koko 50-vuotistaipaleen aikana 1210 upseeria.

Sotakorkeakoulun tehtävänä ei ole yksinomaan komentajien — rintamakomentajien — ja yleisesikuntaupseeritien kouluttaminen, vaan sen on valmennettava oppilaitaan myös rauhanaikaista maanpuolustustyötä ja sotatieteellistä tutkimusta varten, konfliktin- ja rauhan tutkimus mukaan luettuna. Lisäksi Sotakorkeakoulun on kiinnitettävä omalta osaltaan huomiota myös asiantuntijoiden kouluttamiseen Yhdistyneiden Kansakuntien rauhanturvaamistoimintaa varten.

Sotakorkeakoulu onkin ylpeä siitä, että sen kasvatit ovat toimineet ja toimivat nykyisin ansiokkaasti korkeissa virka-asemissa Yhdistyneiden Kansakuntien rauhanturvaamistehtävissä. Luonnollisesti korkeakoulumme päätehtävänä on kuitenkin kouluttaa ja kasvattaa yleisesikuntaupseereita sotilaallista maanpuolustusta varten. Tässä suhteessa on korostettava sitä, että koulutuksessa pyritään mahdollisimman suureen tehokkuuteen, mikä on ollut Sotakorkeakoulun perinteinen periaate. Pienen valtakunnan sotilaallisen voiman merkittävä tekijä on sen korkeatasoinen päällystö.

Varsinaisen päätehtävänsä ohella Sotakorkeakoulu antaa varttuneemmille yleisesikuntaupseereille kaikilla aloilla

tapahtuvan nopean kehityksen johdosta välttämätöntä jatkokoulutusta majuri-everstiluutnanttitason ja everstikenraalitasoinen kurssilla. Vuonna 1961 alkaneiden valtakunnallisten maanpuolustuskurssien toimeenpanon valtiovalta on uskonut Sotakorkeakoulussa tapahtuvaksi. Korkeakoulu katsoo tämän luottamuksenosoitukseksi. Tähän mennessä on valtakunnallisille maanpuolustuskurssille osallistunut noin 1850 henkilöä. Maanpuolustuskurssit ovat saaneet vakiintuneet muodot, joille voidaan hyvin rakentaa maanpuolustusopetus valtakunnan puolustusvalmiuden kehittämiseksi.

Sotakorkeakoulu on luonut opetus-työnsä ohella suomalaisen sotatieteellisen tutkijakunnan, joka on merkittävästi kasvanut vuosien kuluessa ja joka on saavutuksillaan lujittanut maanpuolustustamme ja sen tunnetuksi tekemistä. Korkeakoulumme kasvattamista tutkijoista mainittakoon eversti Joose Olavi Hannula, kenraali Tauno V Viljanen, eversti Wolf H Halsti, eversti Y A Järvinen, everstiluutnantti Martti Santavuori, eversti Keijo Mikola, kommodori Kullervo Killinen, everstiluutnantti Martti Terä, eversti Vilho Tervasmäki ja everstiluutnantti Helge Seppälä. Sotakorkeakoulu on kiinnittänyt erityistä huomiota tutkijakoulutukseen ja pitää tulevaisuudessa tärkeänä sotatieteellisen tutkijakoulutuksen tehostamiseksi entistä kiinteämpää yhteistyötä yliopistojen ja muiden korkeakoulujen kanssa.

Tähänastiset mittavat saavutukset sotatieteellisessä tutkimustyössä samoin kuin korkeakoulun opetustehtävissä eivät olisi olleet mahdollisia ilman eri säätiöiden, yhteisöjen ja yksityisten henkilöiden antamaa taloudellista tukea. Sotakorkeakoulu tuntee tästä suurta kiitollisuutta erityisesti siitä syystä, että tämä tuki on samalla osoitus Sotakorkeakoulun työn ja sitä kautta koko maanpuolustuksen arvostamisesta. Tänäpäivänään Sotakorkeakoulu on saanut monin tavoin tuntea, että sen työtä halutaan edelleenkin tukea ja esittää siitä kunnioittavan kiitoksensa.

Korostaen sotatieteellisen tutkimustyön merkitystä Sotakorkeakoulu julistaa 50-vuotisjuhlansa kunniaksi yleisesikuntaupseerien haettavaksi 10.000 markan tutkimusapurahan tukeakseen näin "Uusimman ajan sotataidon historian" kirjoittamista.

Herra Tasavallan Presidentti,
Hyvät naiset ja Herrat
Sotakorkeakoulu tuntee Teidän läsnäolonne suuressa juhlassaan tunnustuksena työilleen ja maanpuolustukselle. □

Sotakorkeakoulu täyttänyt toiveet

A E Martola

Sotakorkeakoulu on puolustusvoimamme korkein opinahjo. Sen 50-vuotispäivä on koko armeijamme, mutta erikoisesti siinä suoritettua opetus- ja harjoitustoiminnan juhlapäivä. Niinpä lieneekin paikallaan omistaa tänään joitain ajatuksia juuri tälle puolustusvoimain toimintahaaralle, sen päämäärille ja merkitykselle. Opetustoiminnallahan on nimenomaan pienissä armeijoissa tärkeä sijansa, sillä etukäteen hankitulla tiedolla ja taistelutaidolla voi pienikin kansa tositaapauksessa ratkaisevasti lisätä puolustuksensa lujuuutta. Tieto, taistelutaito ja lisäksi velvollisuudentunto maata ja kansaa kohtaan ovatkin sen vuoksi arvoja, joiden tärkeyttä sotilaittemme mieliin teroitetaan. Tämä on puolustusvoimissamme annettun opeuksen perimmäinen tarkoitus.

Sodat ovat nykyään totaalisia, ainakin tällaisen onnettomuuden uhreiksi joutuvien pienten kansojen kohdalta. Ne vaativat, kuten me vanhemmat hyvin kokemuksesta tiedämme, ponnistuksia kansan kaikilta jäseniltä. On siis tietenkin paikallaan, että puolustusvoimamme jatkuvasti perustuvat yleiseen asevelvollisuuteen. Kaikille Suomen miehille on annettu oikeus mutta myös velvollisuus rauhan aikana harjaantua aseiden käyttöön voidakseen tarpeen tullen tehokkaasti osallistua maansa puolustamiseen.

Puolustusvoimamme muodostavat itse asiassa jättiläismäisen sisäoppilaitoksen, jossa Suomen miehinen nuoriso vuosiluokittain opetetaan taistelutoimintaan sekä yksitellen, ryhmä-aseita palvelen että yhteistoiminnassa toverien kanssa.

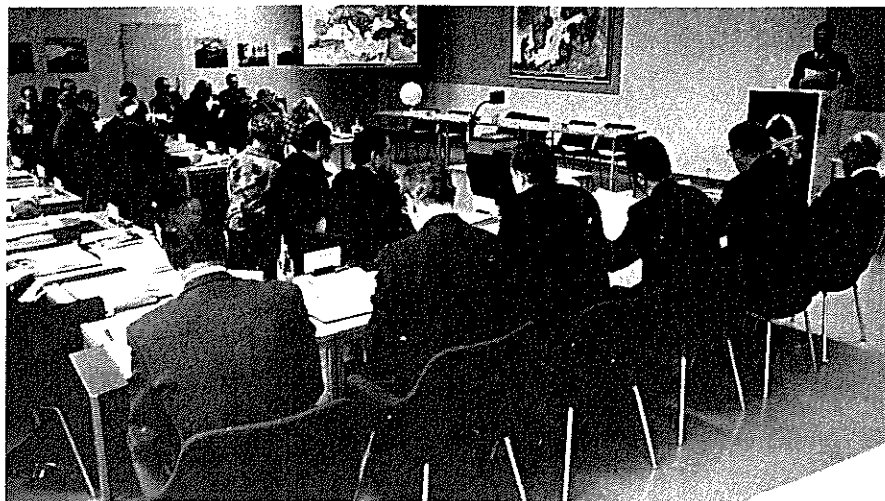
Vastuu taistelua varten annettujen käskyjen täyttämistä on jokaisella. Käytäntö on osoittanut, että usein vain yksityinen mies rohkealla ja neuvokkaalla toiminnallaan on ratkaisevasti voinut vaikuttaa taistelun menestyksel-

liseen kulkuun. Pääasiassa tietenkin tulokset saavutetaan yhteistoiminnassa muiden kanssa. Tämä taas vaatii annettujen käskyjen noudattamista kurissa ja järjestyksessä, jossa jokainen suorittaa tunnollisesti osansa. Kaikkeen tähän totuttautumiseen opitaan rauhanaikaisessa koulutuksessa.

Jokaiselle hiukankin asiaa ajattelevalle luulisi olevan selvää, että yhteistoiminta on voimaa, ja että mitä parempi yhteistoiminta on, sitä suurempi on sen kautta saavutettu voima ja tulos. Varsinkin pienen kansan miesten on muistettava tämä, ja sen vuoksi on luonnollista, että he vapaaehtoisesti, ei pakosta vaan hyvillä mielin, alistuvat toimimaan omien valtiollisten elimiensä määräämän johdon alaisina ja tämän johdon määräämien suunnitelmien mukaisesti. Tämä koskee niin hyvin rauhanaikaista palvelua kuin myös, ja erikoisesti, toimintaa sodassa.

Tyytymättömiä ja vastahakoisia tulee arvattavasti aina olemaan miehistömme joukossa. He ovat yksilöitä, jotka syystä tai toisesta eivät ole voineet sopeutua demokraattisen yhteiskuntamme elämän rytmiin ja joille itsenäisyytemme ei ole valjennut arvokkaimaksi, yhteiseksi ja puolustamisen arvoiseksi omaisuudeksemme. Enemmistön täytyy voida pitää heidät aisoissa eikä päästää heitä pilamaan yhteistä asiaamme. Päälystön asiallisella suhtautumisella on myös tärkeä merkityksensä kurin säilymiselle joukossa.

Rauhanaikainen palvelus voi ehkä osalle nuorukaisista tuntua epämuksuvalta. Siihen sopeutumista auttavat monet seikat, kuten hyvät kasarmiolot, hyvä ruoka ja tarvittaessa asevelvollisten perheiden taloudellinen tukeminen valtion varoista. Paras lääke tyytymättömyyden voittamiseen olkoon kaikille asevelvollisille kuitenkin tyydy-

tyksentunne siitä, että he saavat vapaasti osallistua valmistaviin toimenpiteisiin itsenäisen isänmaan puolustamiseksi vaaran hetkellä. Sitä oikeutta ei ollut minun ikäpolveni nuorilla miehillä tässä rakkaassa isänmaassamme, ja muistan elävästi kuinka onnettomia siitä olimme.

Kurin ja järjestyksen merkitys koetaan erikoisesti taistelussa. Kaikki menee kyllä hyvin niin kauan kuin ollaan voitokkaita, mutta järjestyksen säilyttäminen taistelun kääntyessä tappiolliseksi ei ole aivan helppoa. Järjestyksen säilyminen riippuu silloin ensisijaisesti kunkin sotilaan velvollisuudentunnosta.

Meillä suomalaisilla on viime soditamme kokemuksia näistä kahdenlaisista tilanteista, ja voimme tyydytyksellä todeta, että armeijamme suoriutui niistä kiitettävästi. Muistamme yksimielisesti, kuolemanväsymykseen asti horjumatta käydyt talvisotamme taistelut, joiden ansiosta säilytimme itsenäisyytemme samalla saaden itsemme sankarikansan maineen. Erikoisen voimannäytteen suorittivat puolustusvoimamme myös kesällä 1944 saadessaan, taistelujen rajuudesta johtuneen alkupäivien nopean perääntymisen jälkeen, rivinsä jälleen järjestykseen ja vastustajan suurhyökkäyksen pysäytetyksi sekä Karjalan kannaksella että Laatokan pohjoispuolella tilanteeseen, joka mahdollisti rauhan somimisen itsenäisyytemme pohjalla. Armeija pelasti maamme.

Totesin edellä, että jokaisen miehen osuus on taistelussa tärkeä, mutta erikoisesti tämä on totta johtajiin nähden, sillä taistelujen kulku riippuu sangen suurena määrin johtajan toimenpiteistä. Kaikissa portaissa on johtajan toiminta tärkeää ja hänen päätehtävänä on saada ylempää annettut tehtävät täyteen tyiksi. Tämä täytyy yrittää tehdä täsmällisesti ja rohkeasti, mutta koska käskyjen täyttäminen useimmiten kohtaa

vastustusta vihollisen taholta, on jokaisen johtajan velvollisuus toimia mahdollisimman älykkäästi ylemmän portaan ajatuksen mukaisesti.

Johtajille asetetut vaatimukset suurenevät mitä ylemmäksi portaissa mennään. Itsenäisen tehtävän saaneesta johtajasta riippuu ensisijaisesti tehtävän onnistuminen. Korkeimmissa portaissa voi johtajan tekemistä virheistä seurata karvas tappio. Luonnollisesti voi saatu tehtävä myös osoittautua ylivoimaiseksi, jota älykkäänkään ja tarmokkainkaan johtaja ei voi saada suoritetuksi. Siinä tapauksessa hänen maineensa säilyy, kun taas edellisessä tapauksessa hänet ilmeisesti siirretään vaatimattomampiin tehtäviin.

Johtajan tärkeänä tehtävänä on luoda yhteishenki joukkoihinsa. Viime soditamme sattui kyllä hankauksia päällystön ja miehistön välillä, mutta ne olivat poikkeustapauksia eivätkä vaikuttaneet puolustusvoimiemme toimintaan mitenkään merkittävästi. Hyvä yhteishenki vallitsi armeijassamme loppuun asti. Ankarien taistelujen tuloksena syntynyt, kaikki arvoluokat yhdistävä sotaveteraanien aseveljeys on lisäksi säilynyt saumattomana sotien jälkeenkin.

Upseeristomme pääopinahjat ovat kaikille tunnetut: reserviupseerikoulu, kadettikoulu, sotakorkeakoulu. Lisäksi tulevat eri aselajien ja eri palveluhaarojen erikoiskoulut sekä yleisohjelmalliset kurssit eri upseeriarvoista toiseen siirryttäessä, käytännölliset harjoitukset asevelvollisten kouluttamisessa, sotapelit, manööverit, uusiin aseisiin tutustumiset jne.

Kaikilla on mahdollisuus päästä upseereiksi, koetinkivenä ovat vain kaikkien saavutettavissa olevat tarpeelliset oppinnäytteet.

Tuskin mikään muu ammattikunta on niin intensiivisen ja jatkuvan koulutuk-

sen alainen kuin upseeristomme. Tasavallan Presidentti huomautti tämän vuoden alkupuolella pitämässään puheessa välttämättömyydestä antaa aika ajoittain jatkokoulutusta virkamiehillemme heidän pitämisekseen, jokaista omalla alallaan, ajan tasalla. Upseeristomme koulutuksessa on tämä jo aikoja sitten otettu huomioon. Tunnettua on lisäksi, että majurinarvoon pääsemisen ehtona on niin sanotun esipuseerikurssin suorittaminen ja että korkeimpiin sotilasarvoihin voivat toivoa pääsevänsä vain sota-korkeakoulun läpäisseet upseerit.

Upseerit työskentelevät myös suuremman tarkkailun alaisina kuin mikään muu ammattikunta. Heidän työtään seurataan sekä esimiesten että myös alaisen taholta, ja erikoisesti myös suuren yleisön taholta. Virheitä voi sattua luonnollisesti kelle tahansa ja silloin on arvostelu paikallaan. Ei pitäisi kuitenkaan unohtaa, että arvostelijatkin voivat olla erehtyväisiä.

Upseerin virkaura puolustusvoimissamme ei määräydy yksinomaan kouluissa ja kursseilla saatujen todistusten perusteella, vaan myös sen perusteella, miten sopivaksi hänet eri työpaikoissa havaitaan. Onneksi ovat puolustusvoimien virkapaikat myös luonteeltaan erilaisia, ja kaikissa toimissa voivat niiden haltijat saada tyydytystä työstään.

Upseerinura ei ole mikään helppo ura, mutta se on kunniakas ja sille antautuvat miehet saavat innoitusta tietoisuudesta, että he palvelevat kaikkien meidän yhteistä asiaamme.

"Constantem decorat honor", kunnia kestävän palkka, sanotaan kadettien ohjelauseessa. Upseerikunnan jäsenet palvelevat maataan valansa edellyttämällä samanlaisella uskollisuudella olkootpa he määrättyt mihinkä virka-arvoon tai virka-asemaan tahansa.

Sotakorkeakoulun opetusohjelma on monipuolinen, kuten voimme nähdä juuri ilmestyneestä Sotakorkeakoulun 50-vuotishistoriikista. Koulun tarkoituksena on siis kehittää oppilaistaan hyviä johtajia ja esikuntaupseereita puolustusvoimiemme niin hyvin rauhanaikaiseen kuin myös mahdolliseen sodanaikaiseen tarpeeseen.

Johtajalle tarpeelliset perusominaisuudet, sellaiset kuin älykkyyden, tarmon ja tahtoisan sanoa erikoisesti, hyvät hermot on hän saanut lahjaksi jo syntyessään, mutta hyvää sotilaallista johtajaa hänestä ei tule ilman perusteellisten sotilaallisten opintojen suorittamista, sen on käytäntö jo niin monta kertaa historiassa opettanut. Taistelujen johtamistaidon opinnot ovat siinä suhteessa eri-

koiset, että niissä varmuudella voi suunnitella vain omat toimenpiteensä, kun taas vastustajan toimenpiteet voi perustaa vain olettamuksiin.

Raubanaikaisissa kartta- ja sotaharjoituksissa voi kehittää sotilaallista ajatteluaan ja sotahistoriaa tutkimalla voi päätellä, miten kummankin puolen olisi pitänyt kulloinkin kuvatuissa taisteluissa menetellä, jotta ne olisivat parhaiten selviytyneet tehtävistään. Taistelut eivät kuitenkaan koskaan sellaisinaan uusiudu, joten niistä voi painaa mieleensä vain eräitä johtamisen periaatteita sellaisia kuin esimerkiksi välttämättömyyden tuntee perin pohjin omat joukkonsa ja niiden toimintamahdollisuudet, hankkia tiedot vastustajasta, tutustua maastoon ja sen linnoittamismahdollisuuksiin ja perehtyä muutenkin tarkoin tilanteeseen ja saamaansa tehtävään jne. "De qui s'agit-il?" (mistä on kysymys) oli ensimmäinen asia, jonka Ranskan sotakorkeakoulun oppilaiden piti harjoituksissa selvittää itselleen ennen päätöksentekoa.

Tällaisia periaatteita koskevia ongelmia tutkitaan johtajakoulutuksessa Sotakorkeakoulussa. Luennoilla ja harjoituksissa sekä karttasaleissa että maastoretkillä antavat koulun opettajat oman panoksensa oppilaiden opintoihin, mutta erittäin tärkeitä oppilaiden menestymiselle niissä on heidän itseopiskelunsa.

Sotakorkeakoulumme perustamisajankohta ei ollut hetkeäkään liian aikainen. Itsenäisen maamme puolustusvoimat olivat olleet toiminnassa jo kuusi vuotta ja oli korkea aika ryhtyä pontevasti luomaan omaa taktiikkaamme ja omaa strategiaamme, varsinkin ottaen huomioon, että upseeristomme oli silloin vielä olosuhteitten pakosta kotoisin useammasta koulukunnasta.

Koulu kerkisi täten olemaan korkeimman upseeristomme taktillisten ja strategisten ajatusten pajana viitisentoista vuotta ennen vuonna 1939 lyönyttä kohtalomme hetkeä. Sen piirissä voitiin rauhassa pohtia luontomme ja ilmastomme taisteluvoimillemme asettamia vaatimuksia, ja pohti joina kerkisivät olemaan enimmäkseen talvisodan ja jatkosodan aikaisten armeijakuntien, divisioonien ja rykmenttiemme komentajista ja korkeiden esikuntiemme johtavista upseereista. Me tiedämme, miten erinomaisesti nämä Sotakorkeakoulun oppilaat ylipäällikkömme johdolla selvisivät sodan aikaisista tehtävistään.

Sotien jälkeenkin on Sotakorkeakoulun toiminta ollut erittäin tuloksellista. Voidaan sanoa, että puolustusvoimiemme nykyisiin oloihin sopeutuva uudestijärjestely ja sijoitus, sen uudenai-

kainen aseistus ja sen uudenaikaiset koulutusmenetelmät ovat kaikki Sotakorkeakoulussa opiskelleiden upseeriemme suunnitelmat.

Hankkiakseen tilaisuuksia upseeristollemme saada täydennyskoulutusta ja henkilökohtaista kokemusta sotatieteiden kehityksestä ulkomailla on puolustusvoimiemme johdon onnistunut järjestää upseerillemme joitain paikkoja ulkomaisissa sotakorkeakouluissa, mikä on erinomainen asia.

Sotakorkeakoulumme on ensimmäisinä viitenäkympinenä vuotenaan täyttänyt kaikki siihen asetetut toiveet. Vaatimattomasta alusta siitä on kehittynyt hieno opisto entistä tarkoituksenmukaisemmiksi uudistettuine opintotiloineen ja suurentuneine oppilas- ja opettajamäärineen. Siinä annettu opetus on erittäin korkeatasoista ja se on vakiinnuttanut asemansa maamme muiden korkeakoulujen joukossa. Sillä on keskeinen asema puolustustamme koskevien ajatustemme kehittämisessä ja sillä on tie avoinna yhä merkittävämpiin aikaansaannoksiin puolustusvoimiemme ja maamme hyväksi. Koulussa sen alkamisvuotena työskennelleistä ovat useimmat jo poissa, heidän joukossaan koulun ensimmäinen johtaja kenraali Nenonen ja sen kolme etevää ruotsalaista opettajaa. Me jäljelle jääneet, allekirjoittanut ainoana vakinaisista opettajista ja eräät harvat oppilaista pyydämme olla hartaimpina onnittelijoina tänä koulun suurena juhlapäivänä.

Suomalaisen miehen velvollisuutena on aina ollut puolustaa perhettään ja kotiaan. Saavuttuamme tähän ihanaan maahan toistatuhatta vuotta sitten jouduimme moniksi sadoiksi vuosiksi voimakkaampien naapurien alaisuuteen. Se oli meille hyvä koulu, joka kuitenkin lopuksi näyttäytyi sietämättömäksi kahleeksi halullemme kehittää maataamme ja yhteiskuntaamme oman päämme mukaisesti. Saavutettuamme itsenäisyytemme viisikymmentäseitsemän vuotta sitten voimme nyt todeta, miten varaus, yhteiskunnalliset olot ja sivistys ovat päässeet maassamme kehittymään ennenaavistamattoman korkealle tasolle. Itsenäisyytemme arvo on meille kaikille selvä.

Valtion itsenäisyys varmistetaan sekä ulkopoliittisin keinoin että ylläpitämällä puolustuslaitosta.

Kansojen turvallisuutta ovat viime vuosina kansainväliset ponnistukset pysyvän rauhan aikaansaamiseksi lisänneet ja tyydytyksellä voimme todeta, että Suomi on näissä ponnistuksissa sangen keskeisesti mukana. Mitä erikoisesti Suomeen tulee, olemme lisäksi puoluet-

tomiksi julistautumisella ilmoittaneet tahtovamme pysyä kansainvälisten riitojen ulkopuolella, ja taitavien ulkopoliitikkien hoitavien johtajiemme ohjaamina saaneet suhteemme itäiseen naapuriumme järjestetyiksi pysyvän rauhan ja keskinäisen ymmärtämyksen pohjalle, mistä me kaikki olemme sangen tyytyväisiä.

Toivoimme hartaasti saavamme elää jatkuvasti rauhassa.

Kaikkien itsenäisten valtioiden tavoin ylläpidämme kuitenkin edelleen puolustusvoimiamme kaiken varalta, vaikka se aiheuttaakin monille henkilökohtaisia hankaluuksia. Niihin käytetyt varat eivät ole hukkaan heitettyjä. Tässä levottomassa maailmassa on kunkin itsenäisen maan loppujen lopuksi itse vastattava itsenäisyydestään. Rauhan aikana muodostavat puolustusvoimiamme meille jo sellaisenaan itsenäisyyttämme suojelevan muurin ja sodan aikana, josta kaitselmus meitä varjelkoon, ovat ne itsemääräämisoikeutemme varmin ta.

Ne ovat meille tarpeen myös voidaksemme täyttää meille tärkeän YYA-sopimuksen meille asettamat velvoitteet. Toteamme tyydytyksellä myös, että ne ovat suoneet meille mahdollisuuden sitoutua osallistumaan YK:n aseelliseen rauhanturvaamistoimintaan, joka jos mikään on omiaan lisäämään nauttimaamme kansainvälistä arvonantoa ja lujittamaan asemaamme itsenäisenä valtiona. Rauhallisuudellaan ja päättäväisyydellään ovat poikamme osoittaneet erinomaisiksi rauhanturvaajiksi, ja voimme olla ylpeitä siitä luottamuksesta, jota YK on heitä kohtaan jatkuvasti osoittanut.

Hyvän esimerkin tehokkaiden puolustusvoimien ylläpitämisen merkityksestä nimenomaan puolueettomille maille ovat meille antaneet kaksi muuta eurooppalaista puolueetonta maata, nimittäin Sveitsi ja Ruotsi, jotka juuri puolustuslaitostensa turvin ovat voineet säilyttää puolueettomuutensa kansainvälisten sotisten kriisien aikana.

Puolustusvoimiemme yksinomaaisena pyrkimyksenä on täyttää niille laissa määrätty tehtävät ja ne suorittavat työtään uskollisesti ja lojaalisti yhteiskuntamme luonnollisena osana.

Puolustusvoimiamme ovat maamme kunnia. Tulee sen vuoksi kysyneeksi, miksi niitä ei kaikkien piirien mielisissä nosteta yhteiskunnassa niille kuuluvaan asemaan, niin kuin ne nostetaan kaikissa itsenäisyydestään tietoisissa maissa. Tulevaisuus on nuorisomme käsissä. Harras toivoni on, että nuoriso tässä suhteessa tuntisi vastuunsa. □

Tervehdykset SKK:n 50-vuotisjuhlassa

YLIOPISTOJEN JA KORKEAKOULUJEN TERVEHDYS

Rehtori Ernst Palmén

Sotakorkeakoulun merkkipäivänä minulla on ilo ja kunnia tuoda 50-vuotiaalle korkeakoululle Suomen yliopistojen ja korkeakoulujen kunnioitava tervehdys. Samalla haluan näiden puolesta esittää juhlivalle Sotakorkeakoululle tunnustuksen siitä erittäin arvokkaasta työstä, jota Sotakorkeakoulu on viidenkymmenen vuoden ajan tehnyt kasvattaessaan puolustuvoimillemme suuren määrän korkeat mitat täyttäviä yleiskuntaupseereja.

Äsken antamassaan haastattelussa Sotakorkeakoulun johtaja on lausunut, että koulun oppilaat pakotetaan etsimään ja tutkimaan. Näin koulu pyrkii antamaan oppilailleen niin perusteellisen ja monipuolisen koulutuksen, etteivät he koulusta lähde työhön mitään tehtävää mahdolliseksi. Tämän jälkeen heille voidaan uskoa vaativimpiakin tehtäviä.

Suomen korkeakouluista erityisesti Helsingin yliopisto on jo kauan saanut ottaa osaa tämän koulutuksen antamiseen, sillä hyvin monet Sotakorkeakoulun oppilaat tai myöhemmin sen oppilaisiksi pyrkivät ovat opiskelleet yliopistossa muun muassa matematiikkaa, fyysiikkaa, kansantaloustiedettä, valtioppiä ja poliittista historiaa. Monet heistä ovat lisäksi opiskelleet vieraita kieliä, joiden taito varsinkin viime aikoina on tullut upseereille entistä tärkeämmäksi. Sotakorkeakoulun ja muiden korkeakoulujen vuorovaikutus kuvastuu myös siinä, että useat yliopistojen ja korkeakoulujen opettajat antavat oman alansa erikoisopetusta Sotakorkeakoulussa.

Suuri joukko yliopistojen ja korkeakoulujen opettajia on osallistunut Sotakorkeakoulun järjestämiin valtakunnallisiin maanpuolustuskursseihin. Heillä on näillä kursseilla ollut tilaisuus omakohtaisesti havaita Sotakorkeakoulun opettajien suuri pätevyys sotilaallisissa kysymyksissä. Mutta samalla he ovat myös voineet todeta Sotakorkeakoulun opettajien loistavan pedagogisen tason ja heidän erittäin laajat tietonsa paitsi suomalaisen yhteiskunnan rakenteesta ja erilaisista toiminnoista myös kansainvälisistä kysymyksistä. Kurssilla olleet korkeakoulujen opettajat ovat näin tulleet vakuuttuneiksi siitä, että Sotakorkea-

koulu on pystynyt ja pystyy edelleen täyttämään itselleen asettamansa tehtävän. Se on toimintansa aikana kouluttanut jo yli 1200 monipuolista ja kyvykästä yleisesikuntaupseeria, jotka pystyvät erittäin vaativiin ja vastuunalaisiin tehtäviin.

Nyky aika voi antaa upseerin uran valinneelle henkilölle ja varsinkin yleisesikuntaupseerille entistä paljon monipuolisempia ja vaativampia tehtäviä. Rauhan turvaaminen ja konfliktien rajoittaminen on Yhdistyneiden Kansakuntien tärkeä tehtävä, jota varten on perustettu kansainvälisiä rauhanturvajoukkoja. Suomalaisilla upseereilla on ollut ja on tälläkin hetkellä huomattava osuus tässä toiminnassa. Heidän menestymisensä näissä rauhan säilymisen kannalta olennaisen tärkeissä tehtävissä on tietenkin osoitus asianomaisten hyvistä henkilökohtaisista ominaisuuksista. Mutta samalla se osoittaa myös, että he ovat Sotakorkeakoulussamme saaneet niin perusteellisen koulutuksen, että se antaa heille edellytykset menestykselliseen toimimiseen vaativissa ja vastuunalaisissa kansainvälisissä tehtävissä. Osallistuminen tähän toimintaan on samalla sellaista toimintaa rauhan hyväksi, jonka tarpeellisuudesta kaikkialla ollaan yksimielisiä.

Sotakorkeakoululla on ollut erittäin suuri merkitys puolustuslaitoksemme kehittämiseksi. Sen merkitys tulee varmaan vieläkin kasvamaan, kun korkeakoulun alaa koskeva tieteellinen tutkimustyö laajenee nykyisestäään. Rauhan ja konfliktien tutkimus on yksi niistä aloista, joilla Sotakorkeakoulu voi saavuttaa huomattavan aseman, koska sen kasvateilla on koulutuksensa antamat edellytykset tähän tehtävään.

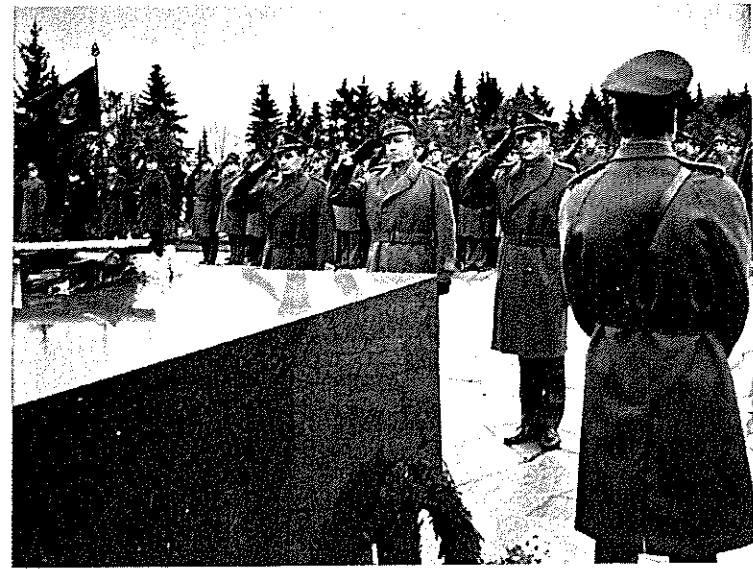
Tieteellisellä tutkimustyöllä on kaikissa maissa huomattava osuus turvallisuuden lisäämisessä. Sotakorkeakoulu tulee edelleen vastaamaan upseeriston tutkijakoulutuksesta, mutta yliopistot ja korkeakoulut voivat tässä tehtävässä antaa Sotakorkeakoululle voimavarojensa salliman tuen. Tutkimustyössä ja tutkijakoulutuksessa näen huomattavia mahdollisuuksia yhteistoimintaan maamme yliopistojen ja korkeakoulujen sekä Sotakorkeakoulun välillä. Suomen korkeakoulujen puolesta toivotan Sotakorkeakoululle parhainta menestystä siinä työssä, jonka päämääränä on maamme turvallisuuden ja puolustusvalmiuden vahvistaminen ja samalla rauhan säilyttämisen turvaaminen.

VALTIOVALLAN TERVEHDYS

*Puolustusministeri
Carl-Olaf Homén*

Sotakorkeakoulun avajaisissa marraskuun kolmantena päivänä 1924 totesi silloinen pääministeri Ingman hallituksen onnittelussa, että päivä ei ollut juhlapäivä vain korkeakoululle vaan myös Suomen kansalle, joka odotti maan upseeristoa ohjattavan paitsi kaikkeen siihen tietoon ja taitoon mikä maanpuolustuksessa on tarpeen myöskin ja ennen kaikkea jaloon isänmaalliseen henkeen ja epäitsekäiseen uhrautuvaisuuteen. Näissä odotuksissa ei ole petetty. Sotakorkeakoulu on täyttänyt siihen asetetut toiveet niin upseeriston ammattitaidon kohottajana kuin myös Suomen oloihin soveltuvan taktiikan ja strategian kehittäjänä ja sotatieteellisen tutkimustyön suorittajana. Päätehtävänsä lisäksi on Sotakorkeakoulu myös kohdistanut toimintaansa oman ammattikuntansa ulkopuolelle mm. maanpuolustuskurssien muodossa. Näin on osoitettu halua palvella koko yhteiskuntaamme.

Valtioneuvoston ja puolustusneuvoston puolesta minulla on kunnia esittää juhlivalle Sotakorkeakoululle parhaat onnittelut ja kiitokset merkittävän 50-vuotisen toiminnan johdosta. Samalla toivotan menestystä kaikissa niissä ponnisteluissa, joiden tarkoituksena on upseeriston kouluttaminen sekä rauhan että mahdollisten kriisiaikojen vaativiin tehtäviin samoin kuin suomalaisen turvallisuuspolitiikan ja nykyaikaisen yhteiskuntaelämän ymmärtävien kansalaisten kasvattaminen.

Kunnianosoitus Hietaniemessä. Ev J Ruutu, evl E Urpo ja maj P Nykänen laskivat seppeleen Suomen Marsalkan haudalle.

Päiväjuhlan yleisöä.

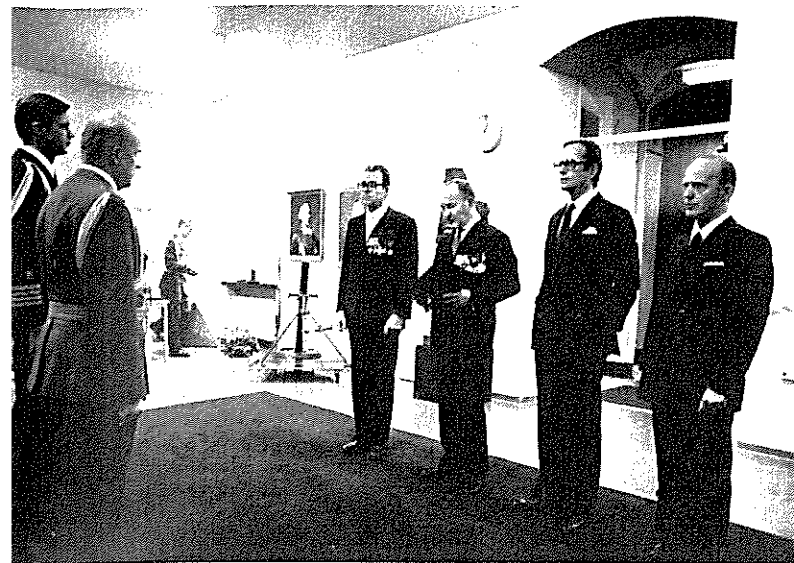
Kadettikunnan edustajisto luovuttamassa pienoislippua SKK:n johtajalle kenrm P Muittaselle. Muut vastaanottajat vas:lta ev J Ruutu ja komdri J Klenberg. Luovuttamassa ovat vas:lta ev N Riuttala, kom R Varis ja maj A Maunula.

Puolustusvoimain komentaja onnittelemassa seurassaan kenrli:t P Junttila ja U Matikainen.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestön onnittelet. Vas:lta puhjoht P Oivio, puhjoht N Hämäläinen, varapuhjoht A Hautala ja tiedotuspääll S Montonen.

50-vuotispäiva kuvin

Suomen Työnantajain Keskusliiton onnittelet. Vas:lta toimitusjohtaja L Olkinuora, vuorineuvos E Partanen, johtaja P Somerto ja eversti P Hämäläinen.

Opetusministeriön onnittelet esitti opetusministeri Marjatta Väänänen ja kansliapäällikkö J Numminen.

Iltajuhla Hesperiaassa. Kenrm ja rva Multanen vieraineen alkajaiscocktaililla.

Illan pääpöydässä vas:lta kenrm P Multanen, rva Aune Simelius, kenrl A-E Martola, rva Toini Raade, pääjoht M Virkkunen, rva Mirjam Junttila ja vuorineuvos G Hernberg.

SKK:n oppilasupseerien juhlaa. Edestä kapt M Miekkavaara, kapt P Kuronen ja kapt K Kosonen vaimoineen.

Puolustusmäärärahat

Touko Rissanen

vuosina 1955–75

Viiden viime vuoden aikana tapahtunut puolustusmäärärahojen nousu on johdettu pelkästään kustannustason noususta ja on vain näennäistä. Mikäli puolustusmenot olisivat noudattaneet edes valtion menojen keskimääräistä

kasvua, olisi puolustusmäärärahoja pitänyt saada vuosina 1968–75 kaikkiaan noin 900 milj markkaa enemmän, mikä vastaa 150 Mmk:n lisäystä vuotta kohden. Majuri Touko Rissanen tarkastelee puolustusmäärärahojen kasvua.

Hallituksen annettua viime syyskuussa vuoden 1975 tulo- ja menoarvioesityksensä julkisuuteen on erällä tahoilla kiinnitetty huomiota puolustusmäärärahojen huomattavaan(?) lisäykseen ja tähän viitaten puhuttu mm militarisoitumisesta. Onko tällaiseen puheeseen jotain katetta? Miten puolustusmäärärahat ovat todellisuudessa kehittyneet viime vuosina?

Saadaksemme näihin kysymyksiin vastaukset, on seuraavassa esityksessä tarkasteltu puolustusmenojen kehittymistä viimeisten 20 vuoden aikana eli vuosina 1955-75. Samalla – puolustusministerinkin äskettäin vaihduttua – tarjoutuu näin tilaisuus tutkia, miten em. vuosina toimineet puolustus- ja valtiovainministerit eli puolustusbudjettien "isät" ovat "leiviskänsä" hoitaneet. Sotien jälkeistä 10 vuoden ajanjaksoa – siis vuosia 1945-54 – ei ole tässä esityksessä tarkasteltu, sillä näiden vuosien puolustusmäärärahoilla ei puolustusvoimia kyetty juuri kehittämään, vaan lähinnä pitämään "hengissä". Puolustusvoimien kehittämisen voidaan katsoa alkaneen vasta vuonna 1955, jolloin mm perushankintoihin myönnettiin huomattavasti (21 %) varoja.

Väärinkäsitysten välttämiseksi tarkoitetaan puolustusmenoilla tässä lähinnä sotilaalliseen maanpuolustukseen sisältyvän puolustusministeriön hallinnonalan (27. Pääluokka) tilinpäätöksen mukaisia menoja, joista on vähennetty kansainvälisen rauhanturvaamistyön sekä teollisuus- ja liiketoiminnan menot. Puolustusmenoihin on toisaalta sisällytetty

puolustusvoimia hyödyttävään toimintaan lähinnä rakennustöihin työllisyysnäkököhtien perusteella myönnettyjä työvoimaministeriön (34. Pääluokka) varoja. Taloudellisen maanpuolustuksen ja väestönsuojelun menoja sen sijaan ei ole sisällytetty puolustusmenoihin.

HUIPPU VUONNA 1962

Vuosien 1955-75 puolustusmäärärahat ja niihin vaikuttaneet, hallitusvastuussa olleet puolustus- ja valtiovarainministerit selviävät kuvasta 1. Siitä voidaan todeta, että puolustusmäärärahat ovat kasvaneet vuoden 1955 162 Mmk:sta 1 202 Mmk:aan v 1975 eli 7,5 kertaisiksi.

Mikäli eri vuosien puolustusmäärärahoja vertaillaan nykyhintatasossa, todetaan että vuoden 1975 puolustusmäärärahat ovat ostoarvoltaan lähes kaksinkertaiset vuoteen 1955 verrattuna. On kuitenkin huomattava, että vuodet 1955-59 olivat vielä "laihoja" vuosia. Vuodesta 1960 lähtien puolustusmäärärahat ovat pysyneet ostoarvoltaan lähes ennallaan vaihdellen 1 Mrd markan molem-

min puolin. Huippuvuosi on toistaiseksi ollut vuosi 1962, jolloin puolustusmäärärahat olivat nykyostoarvoltaan noin 1,211 Mrd mk, joka on enemmän mitä on esitetty esim. vuodelle 1975.

Vuonna 1960 tapahtunut käänne parempaan suuntaan selvittyy pääosin sen johdosta, että vuosina 1960-65 suoritettiin nk tavaraluoton turvin SNTL:sta huomattavia perushankintoja. Mm vuonna 1962 olivat perushankintamenot peräti 42 % puolustusmenoista.

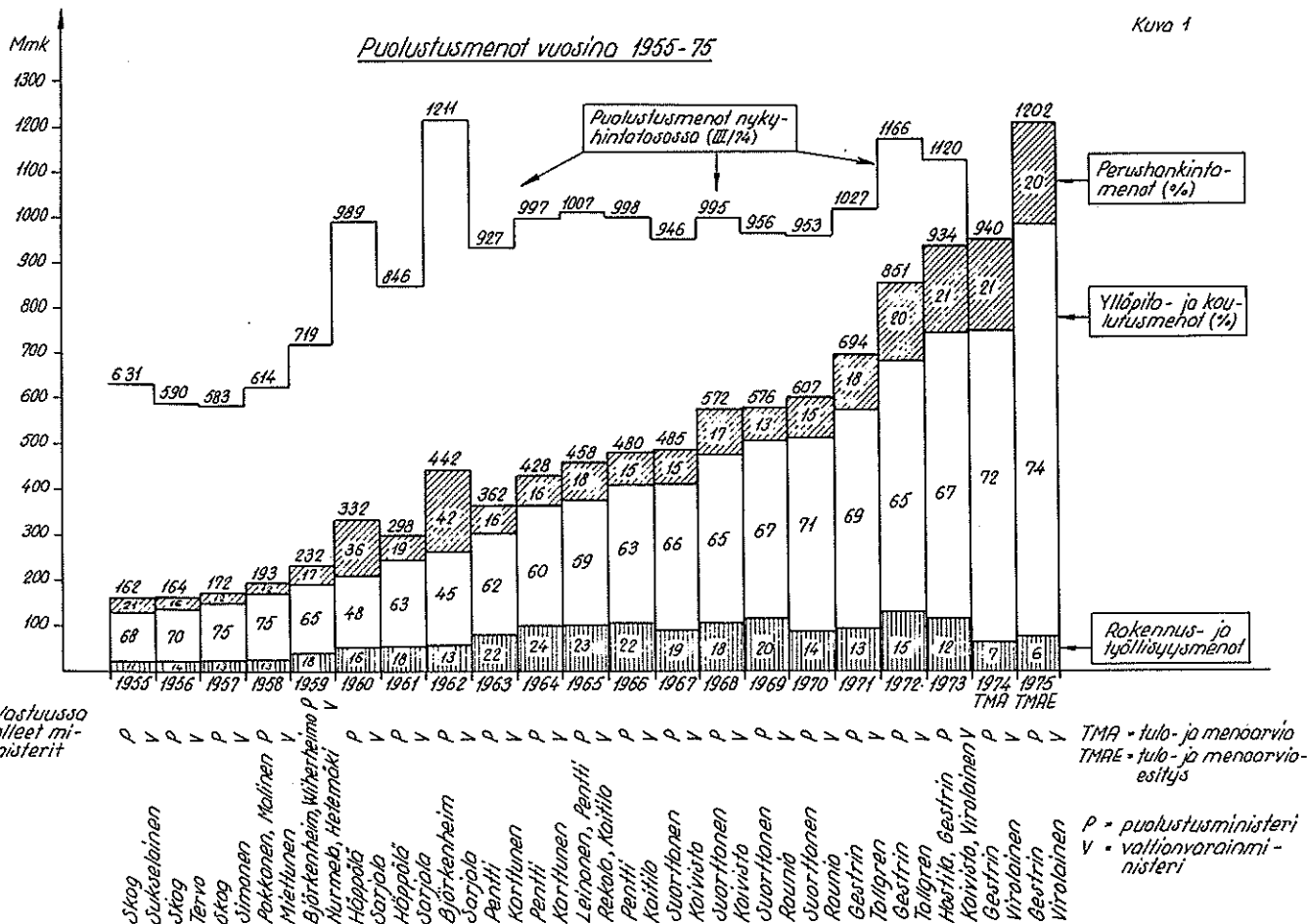
Viimeisen viiden vuoden aikana puolustusmäärärahat näyttävät kasvaneen nopeasti. Tämä kasvu johtuu kuitenkin suureksi osaksi kustannustason noususta ja on näin ollen vain näennäistä. Positiivisena seikkana on kuitenkin todettava se, että perushankintojen osuus on noussut vuodesta 1972 lähtien 20-21 prosenttiin kaikista puolustusmenoista. Tämä suotuisa kehitys on johdonmukainen seuraus vuonna 1971 toimineen parlamentaarisen puolustuskomitean (PPK 71) suosituksista vaikkakaan myönnetty perushankintavarat eivät ole täysin vastanneet PPK 71:n suosituksia.

OSUUS VALTION MENOISTA LASKENUT

Hallitusvastuussa olleista puolustusministereistä näyttää parhaiten "leiviskänsä" hoitaneen Björkenheim (1962) ja Gestrin (1971-75). Alhaisimmillaan puolustusmäärärahat näyttävät olleen vv 1956-57, jolloin puolustusministerinä istui Emil Skog.

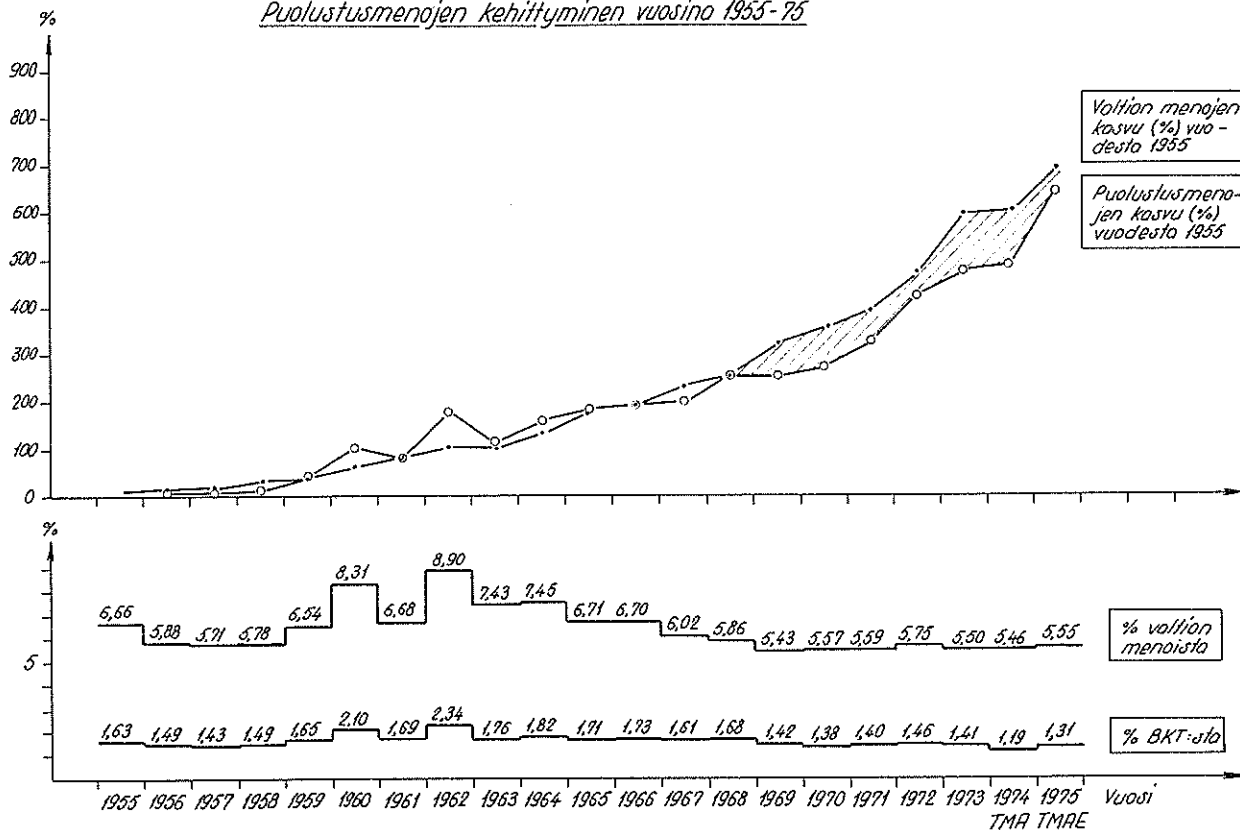
Jos puolustusmäärärahoja verrataan ao vuosien valtion kokonaismenoihin ja bruttokansantuotteeseen (BKT), voidaan kuvasta 2 todeta, että huolimatta puolustusmäärärahojen huomattavasta kasvusta viime vuosina, on niiden % osuus valtion menoista ja BK:sta tosiasiallisesti hitaasti laskenut. Huippuvuosia olivat vuodet 1960 ja 1962, jolloin puolustusmenot olivat yli 2 % bruttokansantuotteesta ja 8-9 % valtion kaikista menoista.

Vuoteen 1968 saakka puolustusmenojen vuosittainen %-kasvu noudatti valtion menojen keskimääräistä kasvua, jopa ylittäen sen selvästi vuosina 1960 ja 1962. Sen sijaan vuodesta 1968 lähtien on puolustusmäärärahojen vuosittainen kasvu jäänyt selvästi valtion kokonais-

Kuva 1

Puolustusmenojen kehittyminen vuosina 1955-75

menojen keskimääräistä nousua pienemmäksi viimeistä, eli vuotta 1975 lukuunottamatta. Mikäli puolustusmenot olisivat noudattaneet edes valtion menojen keskimääräistä kasvua, olisi puolustusmäärärahoja pitänyt saada vuosina 1968-75 kaikkiaan n 900 Mmk enemmän, joka vastaa yhden vuoden puolustusmäärärahoja ja jaettuna em vuosille merkitsee n 150 Mmk:n lisäystä vuotta kohden. Tämä 900 Mmk:n supistus on tietysti heikentänyt mahdollisuuksia kehittää puolustusvoimiamme vastaamaan sille asetettuja lakimääräisiä tehtäviä. Näillä varoilla olisi voitu hankkia esim 10 prikaatin taisteluvälineet ja torjuntahävittäjälaivue.

EI PELKOA MILITARISOITUMISESTA

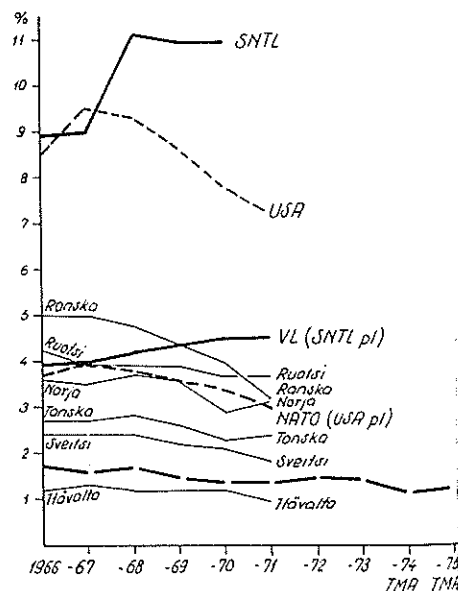
Mikäli puolustusmenojen mittapuuna käytetään %-osuutta BKT:sta, voidaan kuvasta 3 todeta, että Suomi sijoittuu tässä maailman tilaston jälkipäähän. Euroopassa vain puolueeton Itävalta, jolla ei ole mm merirajoja puolustettavanaan,

on käyttänyt BKT:sta vielä vähemmän puolustusmenoihin kuin Suomi. Muista puolueettomista maista naapurimaamme Ruotsi on käyttänyt BKT:sta puolustusmenoihin viime vuosina lähes 4 %, mikä on n 3 kertaa enemmän kuin Suomessa. Suurvallat sijoittuvat tässä aivan omaan luokkaansa.

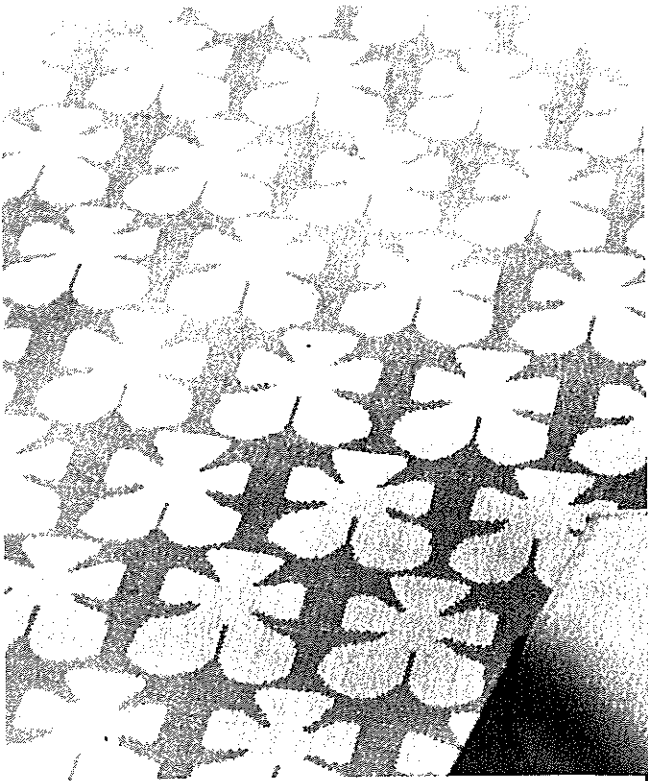
Edellä esiintuodun perusteella voidaan yhteenvedonä todeta, että militarisoitumisesta ei ainakaan Suomen kohdalla ole pelkoa. Puolustusmäärärahojen kehitys antaa pikemminkin perusteltua aihetta pelkoon puolustuskykymme hitaasta heikkenemisestä. Voitaneen jopa puhua hiljaisesta aseistariisunnasta.

Kansantaloutemme kehitys olisi mahdollistanut ja mahdollistaa huomattavasti suuremmat puolustusmäärärahat. On aivan ilmeistä, että puolustusmäärä rahamme tulisi saattaa vastaamaan vielä kohtuullisena pidettävää 2 prosenttia ta soa BKT:sta, mikä on puolustusmenojen osuus mm puolueettomasta Sveitsistä. Tässä tulee olemaan varmaan riittävästi töitä mm uudelle puolustusministerillemme. □

PUOLUSTUSMENOT % BKT:sta ERÄISSÄ MAISSA

Lähde: The Military Balance 1970-71 ja 1974

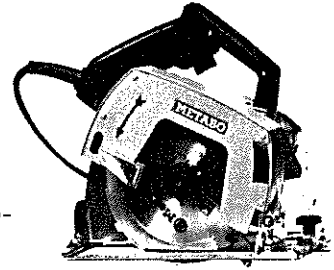

Tampella

Osta kone Teräksestä!

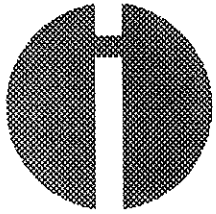
Oikein!
Meillä on
hieno valikoima
väkivahvoja Metabo-
käsityökoneita.
Ammattimiesten
koneita lisälaitteineen askartelijoille metal-
lin ja puun työstöön.

TERÄS OY

Koneosasto, Vaasa, puh. 961-243344

Hamina – Joensuu – Kajaani – Karhula – Kausala – Kemi
– Kemijärvi – Kokkola – Kouvola – Kuusamo – Lahti –
Lappeenranta – Lieksa – Nurmes – Oulu – Pietarsaari –
Pori – Riihimäki – Rovaniemi – Savonlinna – Seinäjoki –
Sodankylä – Tampere – Tornio – Turku – Vaasa – Vantaa –
Voikkaa – Ylivieska

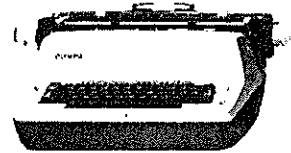

OLYMPIA

SÄHKÖKIRJOITUSKONEET

Työn iloa jossa on piste iin päällä.

Oikea piste eikä vain reikä paperissa.

Olympia-sähkökirjoituskoneella tehdään iloista työtä. Nopeasti ja hermostumatta. Kätevästi ja laadukkaasti. Monipuolisesti vaativintakin työtä. Olympia-sähkökirjoituskoneissa on kaikki kirjoittamista helpottavat laitteet. Vaunun leveydet 33–62 cm, vaunu vaihdettavissa. Useita eri kirjainmalleja, asetus- sekä kymmensarkaimistot. Yhdistetty väri- ja hiilinauhalaite. Länsisaksalainen laatu on pitkän käyttöiän takuu.

Myy ja huoltaa

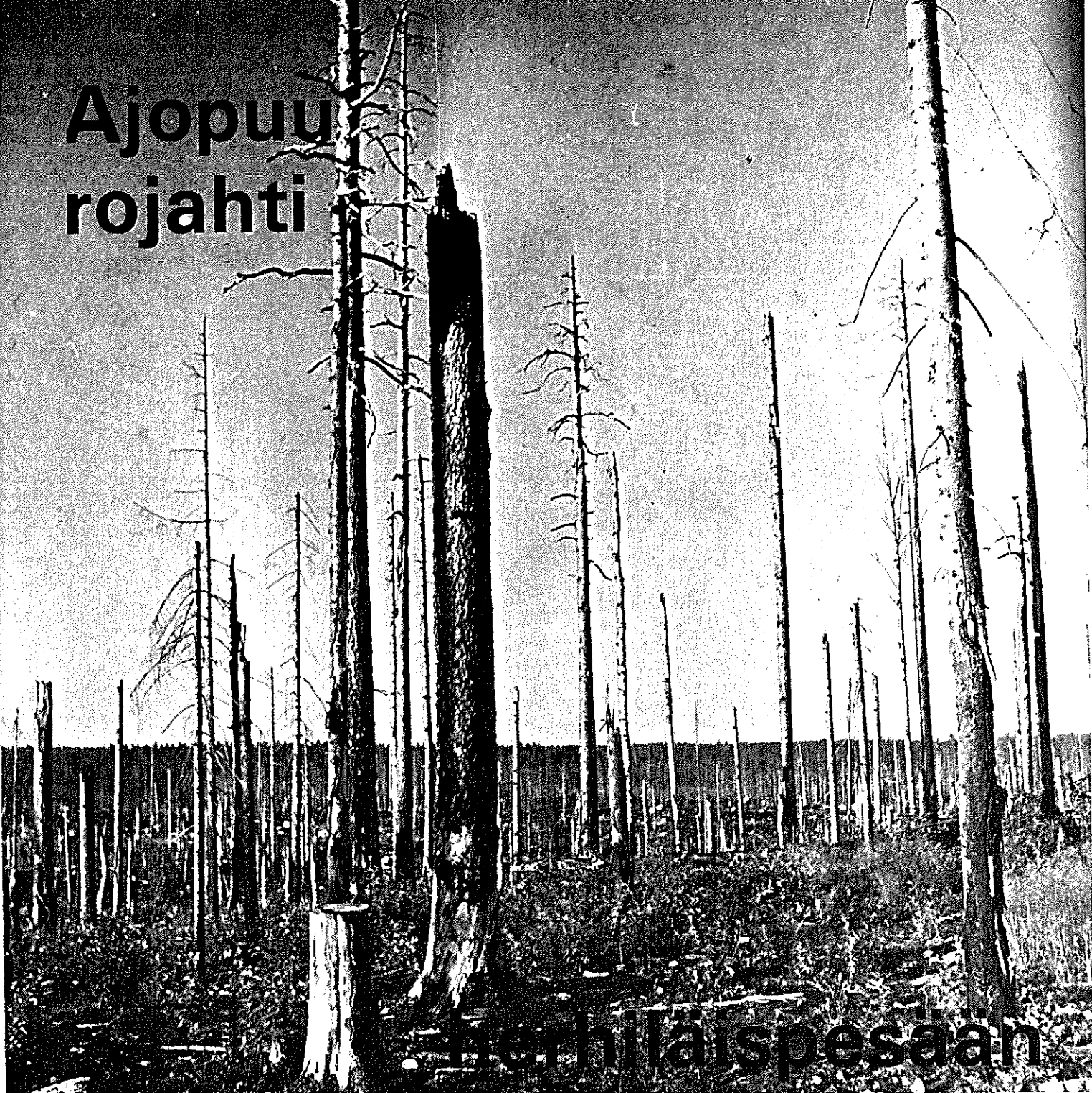
SIVENIN KONELIIKE OY

Höyläämötie 3, 00380 Helsinki 38
Puhelin 558 671

Hyvinkää: Konttorikoneliike P. Kasper, Hameenkatu 20 • Joensuu: PK:n Konttorikone Oy, Sil-
takatu 18 • Jyväskylä: Koneura Oy, Puistokatu 1 • Kemi: Kemin Kirjakauppa Oy, Valtakatu 33
• Kokkola: Kokkolan Toimistokone Ky, Itäinen Kirkkokatu 1 • Kotka: Konekoika Oy, Kotkan-
katu 7 • Kuopio: Konttorikoneliike Stigell & Co, Tulliportinkatu 13 • Lahti: Konttoritaito Oy,
Vesijärvenkatu 16 • Lappeenranta: Konekanava Oy, Valtakatu 64 • Maarianhamina: Marie-
hamns Kontormaskiner, Alandsvägen 22 • Mikkelä: Mikkelin Konttorikone ja -kalusto, Halli-
tuskatu 8 • Oulu: Paloman Konttorikoneliike, Pakkahuoneenkatu 13 • Preksämäki: Konttori-
konehuolto J. Relander, Savonte 2 • Pietarsaari: Firma A. Stara, Lannaslund • Pori: Sara-
korven KT, Valtakatu 5 • Rauma: Rauman Toimistokone, Hallikatu 6 • Rovaniemi: Rova-
Kassa, Korkalonkatu 2 • Seinäjoki: E. J. Kurhela Ky, Koulukatu 75 • Tammsaari: Kontors &
Kassamaskiner Lindroos, Trollbäte • Tampere: Konepöytä Oy, Pirkankatu 9 • Turku: Kone-
turku Oy, Humalistonkatu 13 • Vaasa: E. J. Kurhela Ky, Raastuvankatu 21 • Varkaus: Tmi
Unit, Kaupunkatu 21 • Ylivieska: Veinve Oy, Tulikartano

Ajopuu rojahti

Metallispesään

Mitä tarkoitti käsite "ajopuuteoria"? Tuleeko sitä vaalia vai hylätä se kokonaan? Onko se objektiivista historian-tulkintaa vai onko se nimenomaan tulkintaa? Onko lähdetty jälleen penkomaan historian roskatynnyreitä? Kas siinä joitain kysymyksiä, joita tässä jäljempänä on pohdittu sekä asiantuntijoiden että harrastelijoiden kynällä.

Akateemikko Kustaa Vilkuna aiheutti aikamoisen keskustelun aallon ns. ajopuuteoriasta esittäessään näkemyksen, että Suomi ei ajautunutkaan sotaan kesällä 1941, vaan se johdettiin sinne määrätietoisesti. Asiasta tietenkin ilmaisivat käsityksensä niin asiantuntijat ja ammattilaiset kuin kaiken maailman harastelijatkin. Kylkirauta pyrkii oheisessa artikkelissaan tarjoamaan lukijoilleen niitä erilaisia käsityksiä, joita lehdistössä ajopuuteorian tiimoilta esiintyi.

Todettakoon, että tässä on vain murto-osa niistä kirjoituksista mainittu, joissa otettiin kantaa puolesta tai vastaan. Aikakausilehdistö on jätetty tässä sivuun kokonaan.

Hämeen Yhteistyö mainitsee 14.11. pääkirjoituksessaan:

"Tietysti Aamulehti kiukuttelee myös siitä, että oikeistovoimien vaalima ns. ajopuuteoria, jonka mukaan Suomi joutui sotaan vasten tahtoaan suurvaltojen pelin vuoksi saa yhä uusia kolhuja. Lehti vakuuttelee, että tuolloin ei "peräme-lamme vastannut vievän virran voimaa" ja unohtaa jälleen täydellisesti sen, että kansamme kirkkovenettä soudettiin tietoisesti ja väkisin historian valtavirtaa vastaan Natsi-Saksan vanaveteen. Tästä tosiasista ovat jälleen uutena todisteena kenraali Talvelan muistiinpanoista julkisuuteen tihkuneet tiedot, jotka sen vuoksi nyt aiotaan pinnittää uudelleen.

Aamulehti on kokoomuspuolueen äänitorvi. Kokoomuksen johto on tehnyt viime aikoina paljon töitä vakuuttaakseen olevansa Paasikiven - Kekkosen linjalla. Näihin vakuutteluihin ei kuitenkaan usko kukaan niin kauan kuin kokoomuksen lehdet liikkuvat entisellä Neuvostoliiton-vastaisen vihjailupolitiikan ja maitemme välisen ystävyyspolitiikan historiaa ja perusteita vääristelevillä linjoilla."

Aamulehti kirjoitti jälkiartikkelissaan 16.11. otsikolla "Paljastuksia":

Kustaa Vilkuna on jatkanut Suomen Kuvalehdessä historointiaan osoittaakseen Suomen jatkosotaan joutumisen tarkoitukselliseksi ja omatoimisesti johdetuksi. Samalla Vilkuna on tehnyt eräitä "paljastuksia", joiden hän antaa ymmärtää olevan sensaatiomaista ja avaavan uusia näköaloja. Julkisen sanan kaiku on nöyrästi toistanut ja vahvistanut väitteitä hengessä "Vilkuna upotti lopullisesti ajopuun".

Vilkunan toisen kirjoitusosan keskeisin teema on hänen paljastamansa skandaali: "Kuka käski tuhota korvaa-

mattomat asiakirjat? Suomen sotasalaisuudet poltettu Ruotsissa." — Barbaari-riteko, sanoo Vilkuna, jonka mukaan näin on tuhottu korvaamaton sotaan joutumistamme valaiseva aineisto.

Ent. sensuuripäällikkö ei tiedä, mistä puhuu. Stella polariksen 26 pahlavilla-kossa näet siirrettiin Ruotsiin syyskuussa 1944 päämajan tiedusteluosaston keskeisin materiaali ja joukko salaisinta tiedusteluvälineistöä. Jokainen suomalainen tietää, että sodan aikana eräät kansalaisemme välittivät tietoja toiselle puolelle. Suomalaisilla oli tietysti omat vastaavat yhteytensä — ja jokaisen pitäisi ymmärtää, mitä inhimillistä murhenäytelmää silloisissa oloissa näiden tietojen joutuminen toisiin käsiin olisi esim. Itä-Karjalan ja Inkerin väestön piirissä merkinnyt. Siirto ei siten ollut vain turvatoimi vaan myös ihmisystävällinen ratkaisu.

Kysymyksessä ei siten ollut suinkaan sellainen poliittis-sotilaallinen materiaali kuin Vilkuna kuvittelee ja niin kuin tekevät muutkin, jotka puhuvat jopa sota-arkiston tuhoamisesta. Yhtä vähän sensaatiomaista ovat Vilkunen "paljastamat" muut tiedot. Esim. jalkaväenkenraali Talvelan tiedot on pitkään tunnettu arvovaltaiten historiantutkijain piirissä.

Vilkunen kirjoitukset osoittavat lähinnä, että kansatieteilijä ei ole suinkaan samaa kuin historioitsija. Taus-talla paistavat poliittisten kannuksien ansaitsemisen ja ajankohtaisten palvelusten suorittamisen halu sekä pitkävi-haisuus. Vilkuna ei ole näköjään vielä antanut anteeksi sitä, että hän joutui Mannerheimin aloitteesta pois sensuuripäällikön paikalta, mutta muistaa vastapainoksi hyvinkin, mistä palkkioita on norunut.

Esko Laukkanen kirjoittaa Kalevassa käyttäen otsikkonaan "Jälkiviisaus ja historiantulkinta" mm näin:

Tuntuu siltä kuin Suomen kansaa koetettaisiin väen väkisin saada uskomaan uusi uljas historiantulkinta: Suomi on saanut aikanaan naapurivihan aiheutta joutuneet sodat. Suomen sodanaikaiset johtajat olivat sokeita idiootteja, joilta puuttui kykyä pitää maa irti sodasta ja jotka päinvastoin aiheuttivat maalle korvaamattomia vahinkoja lyhytnäköisyydellään ja liittoutumalla Hitlerin Saksan kanssa.

Jotta vältettäisiin jälkiviisauden maku, olisi ensimmäinen tehtävä tutkia, ketkä nykyisistä aktiivipolitiikoista hyväksyivät sotaan liittymisen — vaikka nyt sitä arvostelevatkin — vastustivat rauhantekoa talvisodan jälkeen ja esittivät uhkarohkean yltiöpäisiä idänvastaista ajatuksia. Tulos olisi terveellinen ja valaiseva.

Toinen tehtävä olisi jokaiselle jälkiperille opetella historiantutkimuksen perusviisaus, että kutakin aikaa on arvostettava sen omista lähtökohdista ja olosuhteista käsin. Nykyajasta käsin arvostelu on arvotonta jälkiperuuta, ei historiantutkimusta. Halventamatia Neuvostoliittoa voidaan todeta, että sen johto sota-aikana oli aivan muuta kuin sen nykyjohto. Maailman valtiopoliittikan luonne oli aivan toista kuin nykyisin. Silloin jaeltiin kovin kevyesti valtioita suurvaltojen keskinäisin sopimuksin ja kun ei ollut nykyistä kauhan tasapainoa, tartuttiin herkästi aseisiin eikä käytetty niinkään nykyisen kaltaista ideologista sota-a. Rauhanoimaista rinnakkaiseloa ei tunnettu.

Kolmas tehtävä olisi pohtia sodan vaurioita meidän maassamme ja muissa tulilinjalla olleissa maissa. Jos tämän pohdinnan tekee puolueettomasti, havaitsee, että maamme vauriot olivat sitenkin pienemmät kuin minkä tahansa muun kahden mahtitekijän taistelulinjalle joutuneen maan vauriot, siis pienemmät kuin niidenkin valtioiden, joilla oli valtiosopimuksia. Voidaanko sanoa kyvyttömyydeksi sitä, että maailmansodan kahden osapuolen tulilinjalla ollut nelimiljoonainen kansa vältti sodan kulkemasta yli maansa, varjeli siviiliväestönsä miltei täysin joutumasta sodan jalkoihin ja säilytti itsenäisyytensä. Kuvittelevatko nykyiset arvostelijat, että he niissä oloissa olisivat kyenneet enempään? Miten muut valtiot eivät pystyneet siihenkään?

Jälkiviisaat unohtavat myös kuinka tärkeä asia oli maan elintarvikehuollon turvaaminen. Maan johto ei siinäkään suhteessa ollut ajopuuna vaan onnistui välttämään elintarvikekriisin. Olisiko se vältetty, jos ratkaisut olisivat olleet toiset? On muistettava, että tiet lännestä olivat poikki ja että länsiliittoutuneiden oli avustettava itäisiä liittolaisiaan elintarvikkeilla, joten mistä alisimme toisissa oloissa elintarviketäydennyksemme saaneet?

Toki sopimus itään päin olisi voitu tehdä. Ushistorioitsijat eivät vain halukaan kuvitella, miten Natsi-Saksa olisi siinä tapauksessa reagoinut ja mitkä olisivat seuraukset meille olleet. Kas, niillä pohdiskeluilla kun ei voitaisi tehdä vetävää propagandaa? Todellisuudessa valinnan mahdollisuudet olivat miltei olemattoman pienet.

Saman lehden toimituspäällikkö—pakinoinitsija, nimimerkki Puosu hutkii Vil-kunaa otsikoin "Vilkuna ajoi puuhun":

Akateemikko Kustaa Vilkuna on yrittänyt romuttaa Suomen Kuvalehdessä ajopuuteorian eli todistella, että Suomi

lähti jatkosotaan omasta vapaasta tahdostaan eikä siis ajautunut siihen suurvaltojen vetämänä.

Paljastuskirjoituksen toisen osan nyt ilmestyttyä on todettavissa, ettei Vilkuna ole pyrkimyksessään onnistunut. Ajopuuta jahdatessaan hän on ajanut itse puuhun. Suomen hyökkäysaikeista hän ei pysty esittämään ainuttakaan pitävää todistetta. Hän marssittaa todistajikseen eräitä ulkomaisia historioitsijoita mutta unohtaa tarkoituksellisesti, että monet muut arvostetut historioitsijat ovat hänen kanssaan perusteellisesti toista mieltä.

Vilkuna on mennyt sitäpaitsi omaan ansaansa. Mahtipontisesti sanankäytöstään huolimatta hän joutuu toteamaan: "Suomi oli nyt tiukasti mukana (sotavalmisteluissa), i l m e i s e s t i omasta halustaan. Olen harventanut tuon oleellisen sanan. Kansantieteilijänkin pitäisi tietää ettei ilmeisesti merkitse samaa kuin varmasti.

Vilkunan tarkoituksperiä on vaikea arvioida. Jos hän kuten näyttää on ottanut tehtäväkseen todistella arvostettu Marskinne saksalaisystävälliseksi, niin se homma on toivoton. Jokainen nämä ajat omakohtaisesti kokenut tai niihin muuten perehtynyt tietää hänen kantansa ja myös sen, ettei talvisodan jälkeinen tilanne juuri vaihtoehtoja tarjonnut. Murmanskin radan ja Leningradin säilyminen esimerkiksi on yhtä paljon Mannerheimin kuin puna-armeijan asioita.

Vilkuna mainitsee suomalaisten sotaan syyllisyyden vahvimpina argumentteina sanat: "välirauha" ja "jatkosota". Ne tuovat mieleen hänen määrittelynsä hirtoriallisen Pohjanmaan rajoista. Niitä riitti kuvaamaan sananlasku: "Ihmeen näin minä Kainuunmaassa, miehen molakkeet maitopaassa". Tai hänen todistelunsa, että Pähkinäsaaren rauhan raja on kulkenut pitkin Pyhäjokea. Siihen riitti veneretki ja nurinajo sanotussa jossaan. Tällainen saattaa olla kansantiedettä. Historiaa se ei ole.

Kansan Uutiset kiinnittää huomiota tapahtumien kokonaiskuvaan vaikka yksityiskohdissa vielä onkin aukkoja. Pääkirjoituksessaan se arvioi tilannetta mm seuraavasti:

Keskustelu kansakuntamme kohtalonhetkistä toisen maailmansodan aattona jatkuu. Samalla tulevat julkisuuteen myös katkerat tiedot, siitä minkä vuoksi koko totuutta Suomen vaiheista ei kyetty aikanaan saamaan päivänvaloon.

Ajopuuteoria, väittävä, että Suomi joutui liittoon Hitlerin kanssa ja onnettomuuksien tielle ajopuun tavoin ja ilman omaa tahtoa on kokenut kovia kolahduksia viime aikoina. Tasavallan presidentin puhe, Juri Komissarovin teos ja

akateemikko Vilkanun paljastukset ovat tukeneet niitä käsityksiä, jotka ovat aina vallinneet kommunistien ja kansademokraattien keskuudessa noista kohtalokkaista vuosista.

Kokonaiskuva on täysin selvä, siitä huolimatta tapahtumasarjan yksityiskohdissa on eräitä aukkoja. Tämä on aiheutunut monesta syystä: sotasyllisten "muistamattomuudesta" oikeudenkäynnin aikana, pyrkimyksistä hävittää liittolaissuhteen jäljet ja jopa arkistomateriaalin tahallista tuhoamisesta. Kansalaiset ovat jo miltei unohtaneet että huomattava osa siitä materiaalista, joka olisi voinut valaista poliittisten ja sotilaallisten tapahtumien virtaa sotaa edeltäneenä aikana, ei ole ollut tutkijain käsissä. Oikeistolaiset upseerit siirsivät sen rikollisella tavalla tunnetun Stella Polaris-jutun yhteydessä "turvaan" Ruotsiin.

Millainen tämä "turva" on ollut sen me tiedämme nyt. Akateemikko Vilkanun kertomusten valossa näyttää selvältä, että osa historiastamme on kärehtänyt tuleen ruotsalaisessa roskanpoltouunissa.

Onko tämä Stella Polaris -näytelmän viimeinen näytös?

Uuden Suomen pääkirjoituksessa arvioidaan Vilkunaa ja hänen esittämiään ajatuksia otsikolla "Historiaa vääristä varresta":

Hävityn sodan jälkeen käy usein niin, että kenraalit keskenään jatkavat vielä taistelua siitä, ketkä heistä oikeastaan olivat syyppäitä virheelliseen operatiiviseen suunnitteluun. Harvemmin tapahtuu sillä tavoin, että tätä taistelua käy armeijan sodan aikainen sensuuripäällikkö.

Olenmainen kysymys ei kuitenkaan ole se, joutuiko Suomi "ajopuuna" tahtoon tai tahtomattaan jatkosotaan, vaan välirauhan aikainen tilanne. Talvisota oli sodittu, mutta painostus jatkui. Tästä varmaan Vilkunakaan totuutta etsivänä tiedemiehenä ei ole eri mieltä. Eikö ajopuun asemesta olisi aiheellisempaa puhua oljenkorresta. Siihen Suomen niissä oloissa oli tartuttava.

Kansan kohtaloihin syvästi vaikuttaneita kriisivaiheita ei voida käännellä ja tarkastella käsissä niin kuin vääärvarista viikatetta, tai etsiä siitä heikkoja kohti samaan tapaan kuin risuäkeestä ja hankmosta etsiään. Historia on her-

kempi instrumentti. Tiedemies tietenkin pyrkii etsimään vastausta kysymyksen "wie es eigentlich geschehen ist". Valtiomiehellä, joka tekee historiaa, on taiteilijan tapaan oltava luova intuitio. Hänen kulloisessakin tilanteessa viipymättä tehtävä ratkaisunsa tietämättä seurauksista.

Suomen sotien aikaiset vaiheet on läpikotaisin tutkittu ja mitään mullistavaa niiltä ajoilta tuskin enää löytyy. Myös Stella Polarista on käsitelty muistelmateoksissa. Toivottavasti vielä elossa olevat operaatioon osallistuneet aikanaan tyydyttävät kiihkeimmän uteliaisuuden. Tähän mennessä saatujen tietojen mukaan kysymys on pelkästään tavanomaisista sotavoimiin kuuluvista tiedusteluraportteista.

Kysymys henkilökohtaisesta luottamuksesta on sitten asia erikseen ja siitähän parhailtaan keskustellaan. Hakematta tulee mieleen Kustaa Viikunan haastattelu vuodelta 1960. Siinä hän lausuu, että "tiedotuspäällikköajaltani minun täytyy maamme sanomalehtimieskunnan kunniaksi lausua että vain yksi mies petti luottamukseni ja toinen teki sen puolittain." Kenraali Talvelan perikunta ja hänen muistelmiensa kustantaja ehkä myös voisivat lausua, että "vain yksi mies petti luottamuksen."

Päivän Uutisten pääkirjoitus esitti asian puolestaan tällaisessa valossa:

Presidentti Kekkonen välirauhansopimuksen 30-vuotisjuhlassa äskettäin suorittama ns. ajopuuteorian kumoaminen alkaa saada yhä vahvempaa todistusaineistoa tuekseen.

Sota aikainen sensuuripäällikkömme on näet tutkimuksissaan törmännyt edesmenneen kenraali Talvelan päiväkirjaan, jossa autenttisin merkinnöin todistetaan Suomeen liittyneen ns. Barbarossa-suunnitelman laatijoihin jo joulukuussa 1940.

Voidaan lähteä siitä, että jos Suomi silloisten vallanpitäjiensä poliittisen yksinkertaisuuden, sokean naapurivihan ja maailmantilanteen vuoksi joutui talvisotaan niin ei enää — eikä edes 34 vuotta sitten — ollut epäilystäkään siitä, että hyökkäys- eli jatkosodassamme oli Natsi-Saksan kanssa poliittisesti ja sotilaallisesti jo välirauhan aikana hyvissä ajoin sovittu synkronisoituna kostotoimenpiteenä. Asia edellyttäisi kuitenkin vielä lisää kirjallista todistusaineistoa, jotta jäävämmätömästi voitaisiin tuomita tuoreen historiamme kaikki väärentäjät.

Hyökkäyssotaamme ei sovi heittää historian roskatynnyriin, niin merkityksellinen ja verisen kohtalokas se oli, täysin vuoden 1918 tapahtumiin verrattavissa. Myös opetuksena ja varoituksena

siitä, miten kohtalokasta voi olla, jos sotilaat saavat toimia demokraattisen päätösprosessin ulkopuolella.

Kenties kaikkein tärkeintä on kuitenkin päästä irti ajopuuteoriasta sen vuoksi, että siten joudutettaisiin siihen liittyvän "pohjantähden" sammumista, jotta se ei enää koskaan väärällä loistolaa johdattaisi uusia sukupolvia harhaan.

Nimimerkki

"Sivullinen" käsitteli ajopuuteoriaa Uudessa Suomessa varsin laajasti ja mainitsi mm:

Kukaan ajopuuteorian ymmärtäjäkään ei väittäne, ettei inhimillisillä harkinnoilla ja päätöksenteolla olisi ollut osuutta asioiden kulkuun noina kohtalokkaina aikoina. Senkin takia näkee mielihyvin sen kiinnostuksen, jota nuori tutkijapolvi tuntee noita aikoja kohtaan. Kuitenkin eräiden tärkeiden vaikuttajayksilöiden paperit ovat vielä monen luokan takana eräät vielä hyvinkin kauan. Täyttä totuutta saadaan siksi odottaa pitkät ajat. Aina voidaan sitäpaitsi riidellä siitä, mikä on totuus. Poliittinen tarkoituksenmukaisuustotuus on usein eri asia kuin tieteellinen totuus.

Ajopuuteoriasta puhutaan lähinnä jatkosodan yhteydessä. Mutta on täysin epähistoriallista erottaa jatkosota sitä edeltäneistä tapahtumista lähinnä talvisodasta tai eurooppalaisen valtopoliittikan yleisistä kehityksistä. Jokainen kesän 1940 Suomessa elänyt tietää, että täällä oltiin melkein hysteriaan asti pelokkaita. Mutta ei vain meillä. Paasikivi kirjoitti kesäkuussa 1940 käytyään Tukholmassa että siellä oltiin lähes toivotomia Suomen tulevaisuuden suhteen. Baltian maat saivat niinä aikoina ultimaatumit ja julistautuvat neuvostotasavalloiksi.

Asioita ei pidä liikaa yksinkertaistaa, sillä ne eivät ole pelkästään mustavalkoisia. Mutta kaikista selittävistä tekijöistä huolimatta jatkosota oli tietenkin Suomen kannalta sekä onneltomuus että tyhmyys. Se havaittiin "sisärenkaissa" paljon pikemmin kuin mitä vielä nykyisin uskotaan.

Hämeen Yhteistyön pakinoitsija Torvinen toteaa Kustaa Viikunan päästäneen kissan pihalle ja heti alkoi kuulua naukumista:

Kysymys korkeimman upseerikunnan ja Hitlerin liitosta on niin arka asia, että sitä ei saisi edes tutkia.

Kokoomus joka in viime aikoina erikoistunut nollatutkimusten tekoon, ei halua tutkia asiaa. Sen mielestä on parempi, että uskotaan toivotaan ja rakastetaan. Niitä voimia, jotka hoitelivat maan asioita silloin ja nyt.

Vaan jos kokoomus on varma siitä, että Suomi ajelehti kahteen sotaan aivan tahattomasti sattumien oikusta, niin sepä se vasta kannattaisi tutkiakin. Ja todistaa.

Sosiaalidemokraatit ovat myös kovasti innostuneet ajopuuteorian tiimoilta.

Ymmärrettävästi nykypolven sosiaalidemokraatit mielellään näkisivät että sotiin syyllisiksi todettaisiin upseerit ja eräät silloiset teollisuusjohtajat — eräitten nykyisten teollisuusjohtajien isät tai sedät.

Antaisihan se kenties mahdollisuuden puhdistaa Tannerin kunnia?

Kannattaa siis yrittää.

Mutta ei ole kysymys siitä, että Suomen olisi vienyt liittoon yksi, kaksi tai monta upseeria. Tai että Suomen olisi tuohon liittoon vienyt yksi, kaksi tai monta poliitikkoa.

On kysymys siitä, miten saattoi olla olemassa politiikka, jossa näennäisesti aivan omin päin touhuavat upseerit

toisaalta ja poliitikot toisaalla saattoivat päättää 85 000 ihmisen uhraamisesta turhaan.

Ei kenraalien valta syntynyt sotilasvallankaappauksen tuloksena. Se syntyi sen politiikan pohjalta, jotka kirkkaimmin edusti sos.dem. puolueessa Väinö Tanner.

Tässä suhteessa esimerkiksi Vilkkunan kirjoittelu ontuu. Hän puhuu osatotuudesta, kenraalien tähän saakka salatusta osuudesta. Se on tärkeä osatotuus, erittäin tärkeä. Mutta vain osa totuudesta. Ei Mannerheim niin hullu ollut, että olisi antanut kenraalien ja everstien tehdä sopimuksia Hitlerin kanssa, ellei olisi hyvin tiennyt että Suomen silloinen poliittinen johto pitää sopimukset.

Suomenmaan päätoimittajapakinointija Hela tarkastelee aihetta otsikolla "Kirkas totuus" mm seuraavasti:

Kävi merkittävästi, että heti maanantaina jouduin tiedotustilaisuuteen, jossa saksalainen historiantutkija, nimenomaan Hitlerin vaiheisiin perehtynyt tri Werner Maser oli itse esittelemässä Liittotasavallassa jo 1971 ilmestynyttä, nyt suomennettua kirjaansa. Yllätyksenä tuli, että hän käytti alkupuhevuoronsa nimenomaan Suomen ja Hitlerin Saksan suhteista. Se oli hänellä paperilla, eikä sitä käännetty suomeksi.

Osoittautui, että saksalaiset seurasivat kymmeniä vuosia ja lopputuloksesta varmoina suomalaisten sotilaspiirien, kenraalien Heinrichsin ja Talvelan yhteydenottoja saksalaisiin kollegoihinsa. Tyypillistä oli, että Hitlerin Saksassa näitä asioita hoidettiin kahdella taholla, normaalisti Ausewertiges Amtin, ulkoministeriön kanavia pitkin, mutta toisaalta sotilasjohtajien toimesta. Langat tietenkin yhtyivät Führerin päämajassa.

Kysyin Maserialta, pyrkikö hänen kirjansa olemaan Hitlerin vaiko Kolmannen valtakunnan kansalaisten puolustus. Maser sanoi, että historiantutkijan tavoitteena on "die Wahrheit, nur die klare Wahrheit, totuus ja vain kirkas totuus". Hän siis käyttää täsmälleen samoja sanoja kuin suomalainen virkaveljensä Kustaa Vilkkuna.

Vahinko, että Maserin kirja ei kiinnittä juuri mitään huomiota nyt Suomessa pinnalla olevaan asiaan. Vaikka eipähän kirjan teon aikaan kukaan tiennyt tuon asian nousevan uudelleen pinnalle.

Maanantai-iltana A-studio oli kutsunut kuultavaksi akateemikko Vilkkunan ja sotahistorian laitoksen entisen päällikön, eversti K. J. Mikolan. Viime-

mainittu oli selvästi ärtynyt aiheesta, eikä ärtymystään salannutkaan semmin kun juontajana toiminut tv-toimittaja Arto Tuominen antoi hänelle vahvaa ja kaikkea muuta kuin tasapuolista sivustatukea. Tulen nauhoittaneeksi tuon keskustelun ja kun nyt tuloksen kuuntelin uudelleen, ihmettelen kenellä ja mistä syystä on pelko siitä, että totuus saadaan esille.

Eihän kansan selän takana voida loppuun toimia, ja jos on toimittu, ainakin jälkipolvilla on oikeus saada tietää mitä tapahtui.

Iltaset-lehdessä kirjoittaa Erno Paasilinna uponneesta ajopuuteoriasta näin:

Kaikki on valhetta. Kaikki on päättämättömää rikoksen salailua, ylösalaisin käännettyä historiantutkimusta, tosiasioiden mielivaltaista vääristelyä.

Kustaa Vilkkunan paljastamat uudet todisteet on koettu sensaatioksi. Kenraali Talvelan kuriirimatkat Saksaan osoittautuvat tietoiseksi sodan valmisteluksi, Saksan heittämän syötin välittämiseksi Mannerheimille, joka arvelematta yhtyi juoneen.

Asiat päätettiin yksityisissä piireissä sodanjanoisten kenraalien salaisilla lounailla ravintoloissa. Savoyssa, Kämpissä, Seurahuoneella, Tornissa. Kun hetki koitti, koko kansa ajettiin hyökkäyssotaan saksalaisten kansallissosialistien rinnalla. Kansa uhrettiin sodalle muutamien saapashousujen päättäessä siitä totilasien ääressä.

Suomalaisiakin todistajia on löytänyt. Pääministeri Edwin Linkomies sanoo muistelmissaan suoraan että Suomi julisti sodan Neuvostoliitolle. Jatkosota ei ollut puolustussota eikä edes erillisosa.

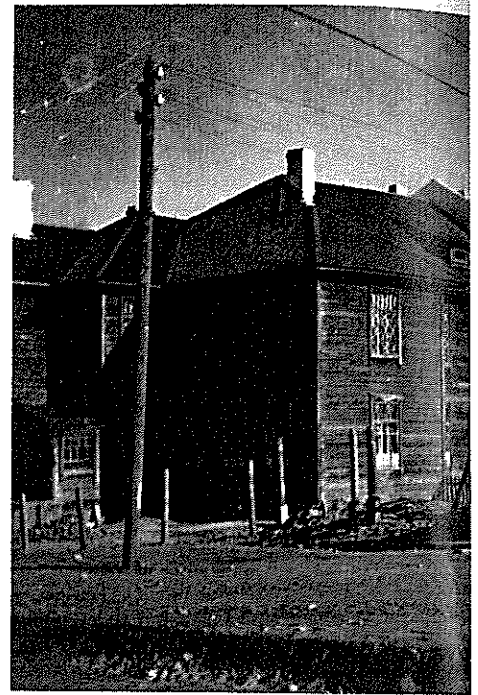
Väinö Oionmaan kirjekokoelma osoittaa, että suurimman puolueen johtomies Väinö Tanner oli kiihkeästi asiassa mukana.

Ketkä teoriaa enää kannattavat? Yksinkertaisesti sanat piirit, jotka jo alkuun pitivät sitä käyttökelpoisena välineenä luiskahtaa ulos selvän sotarikoksen vastuusta.

Koko Suomen porvaristo on hellinyt myyttiä Suomen kohtalontiestä sotien myrskyssä. Todellisuudessa pieni kenraaliliikki ja muutama sotapolitiikko ajoivat Suomen tuhon partaalle. He saivat tukensa porvaristolta, joka odotti vain pillin vihellystä päästäkseen hyökkäämään päin inhaa itää.

Teuvo Mällinen on paneutunut Kalevassa varsin syvällisesti asiaan. Tässä pari mielenkiintoista kohtaa:

Ilmeisesti oppi ajopuusta kuitenkin vielä elää ja voi aika hyvin vaikka sen sisäisessä rakenteessakin on omituisuuk-

sia. Jos Suomi joutui sotaan Neuvostoliittoa vastaan vuonna 1941 kuin ajopuu, niin harvemmin mentäneen mielusti virran mukana ja omastakin takaa vauhtia lisäten. Muistetaanpa vaikka Mannerheimin päiväkäskeä sodan alussa jonka mukaan "Vapausodassa vuonna 1918 lausuin Suomen ja Vienan karjalaisille, etten tulisi panemaan miekkaani tuppeen ennen kuin Suomi ja Itä-Karjala olisivat vapaat". Samassa päiväkäskeessä ylipäällikkö julisti vielä: "Karjalan vapaus ja suuri Suomi väikkyy edesämme maailmanhistoriallisten tapahtumien vallavassa vyöryssä. Suokoon kansojen kohtaloja ohjaava kaitselmus Suomen armeijan täyttää Karjalan heimolle antamani lupaus".

Ja kovin vähän tahdottomasta ajopuusta kertovat esimerkiksi nämä professori-kirjailija V. A. Koskenniemen sanat: "Osallistumalla yhdessä Euroopan ensimmäisen kansan kanssa suurimman ihmiskuntaa uhanneen vaaran torjumiseen koko Suomen kansa pyrkii vapauttamaan itärajan takana asuvat heimolaisensa bolševismien orjuudesta ja saattamaan ne jälleen takaisin kotiin."

Oppi ajopuusta on siinä mielessä käyttökelpoinen, että sen nojalla Suomen johtajat ovat syyttömiä onnettomuuteen sotaan. Päätöksistä eivät tehneet kukaan suomalaiset, vaan muut.

Johdonmukainen ajopuuteoriasta kiinni pitäminen vie toisaalta pois sen hyvän, mitä etenkin ajopuuteorian kannattajat näkevät Suomen politiikassa sotavuosina: Suomi säilyi itsenäisenä ja välttyi muutenkin ikäviltä kohtaloilta, joita monet muut maat kokivat.

loppuun saakka. Asiaan kuuluu, että tässä yhteydessä on yleensä unohdettu täysin se ratkaiseva merkitys, mikä vastapuolen sisä- ja ulkopoliittikalla sekä sen suurisuuntaisilla ideologisilla maailmanvalloitus suunnitelmilla oli meillä tehtyihin ratkaisuihin.

Luonnollisesti historia ja sen oikea tulkinta on vakava asia. Kuitenkin vakavimmassakin tilaisuudessa suomalainen

päästää esille hurtin huumorinsa — olipa se sitten vaikka hieman hirtehistäkin. Lopuksi vielä julkaisemme asianomaisella luvalla Kalevan mainion paikoinitsijan Antin jutun, joka toivon mukaan muistuttaisi siitä, että yli kolmenkymmenen vuoden takaisilla tapahtumilla ei saisi olla kovin määräävää vaikutusta tämän hetken tilanteeseen, jos niistä silloin on osattu ottaa oppia.

Ajopuun kohtalo

Missä on se teorian mukainen ajopuu, joka vei Suomen sotaan v. 1941? Viimeksi on akateemikko Vilkuva yrittänyt osoittaa, että puhe ajopuusta on pelkkää hämmäystä. Hän on yrittänyt todistaa sitä kenraali Talvelan muistiinpanoilla, jotka on häneltä evätty ja Ruotsiin vietyjen arkistojen avulla, mutta ne on siellä poltettu.

Omaa muistia selatessani olen yllätteen todennut, että minulla on hämmäyttäviä tietoja tästä salaperäisestä ajopuusta. Valahtoisesti todistan seuraavaa:

"Perääntymisvaiheen aikana kesällä 1944 toimin 7 divisioonan salakielupseerina Äänisen rannalla, Syvärin nis-kassa.

Divisioonan esikunnan vetäytyttyä Vosnesenjasta Latvaan, tuli käsky arkistojen keventämisestä. Paperit, jotka eivät olleet salaisia, oli poltettava. Käsky oli järjestyksellisesti tärkeämpiin tehtäviin kuin turhien papereitten kuljettamiseen Suomeen.

Poltin omaa arkistoani suuren karjalaistalon levinuunissa. Tuntikaupalla palavat mapit kuunensivat uunitiilet hehkuiviksi, ja kun päivä oli muutenkin kuuma, kävin välillä kolme kertaa uimassa Latvajoessa. Kerron tämän yksityiskohdan osoittaakseni miten tarkasti

muistan tuon päivän tapahtumat.

Avasin jokaisen laatikon tarkastaessani missä mapissa oli salaista aineistoa ja missä ei. Silloin löytyi erään arkistolaatikon pohjalta mappien alta metrin mittainen puu. Se oli tavallinen koivuhalko.

Puun saamat kolhut, sen harmaa väri, lahoviat ja tuohen irtoaminen osoittivat että se oli vanha ajopuu. Muistaakseni siihen oli kiinnittynyt pari kotiloakin.

Tutkin ajopuuta huolellisesti etsien siitä leimaa: Salainen. Edeltäjäni ei ollut arkistoa minulle luovuttaessaan ehtinyt selostaa sen koko aineistoa.

Kun leimaa ei löytynyt ehkä sen päällä oli kotilo, heitin ajopuun uuniin. Muistan että se paloi hitaasti pihisten.

Miten tämä tärkeä ajopuu sitten oli joutunut 7. divisioonan salakielupseerin arkistoon? Siihen on pätevä selitys: 7. divisioona oli se suomalainen joukko-osasto, joka eteni lähimmäs Moskovaa, ehkä ikään kuin ajopuun vetämänä. Ja salakielupseerin tärkeä arkisto oli luonnollisesti turvallisin ja salaisin paikka näin arvokkaan ajopuun säilyttämiseksi.

Olen pahoillani, että ajattelemattomuudessaani poltin puun.

Oulussa 16.11.1974

*Antti Aalto
toimittaja, kapteeni".*

Jos Suomi oli politiikassaan kuin ajopuu, niin nämä myönteiset asiat eivät voi olla Suomen johtomiesten saavutuksia vaan ajopuuta kuljettavien historian voimien sattumalta aiheuttamaa. Ei kai voida ajatella, että Suomi oli kuin ajopuu vain ikävissä asioissa kuten suhteessaan Saksaan ja muulloin kohtaloistaan vapaasti päättävä lohi, joka nousee vastavirtaan. Jos Suomi on yhdessä tapauksessa kuin lastu laineilla on se sitä myös muissa tapauksissa.

Iltaanommat osallistui keskusteluun pääkirjoituksellaan "Näytelmässä on väliä-ka":

Jatkosotamme synnyn selvittäminen vaikuttaa yhä enemmän kiehtovalta jännitysnäytelmältä. Mutta juuri kun odotamme näkevämmä ratkaisun, iskeekin sensuuri ja vieraan valtion sotilasjohto ilmoittaa kuivasti, että turvaan viedyt salaiset asiakirjamme ovatkin haihtuneet savuna ilmaan. On syntynyt mitä otollisin ilmanala kaikenlaisille luuloille, käsityksille ja johdatuksille.

Mutta totuuden selville saamisen kannalta asialle on jo tehty ainakin väliä-kaista vahinkoa. Romutettaessa jo alunperin alkeellista ajopuuteoriaa on luotu toinen, puuttellinen käsitys. On saatu mielikuva, jonka mukaan jatkosodan aikaisella sodanjohdollamme olisi ollut epäilyttäviä mieltymyksiä ja kokonaan muita perustavoitteita kuin maamme alueellisten ja poliittisten etujen puolustaminen. Tällä tavoin pyritään samantien tekemään kyseenalaiseksi ja lähes ri-kolliseksi koko se yhteiskunta, joka asui näitä tantereita toisen maailmansodan

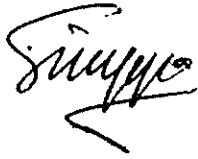
RAKENNUSLIIKE

K. E. NYMAN

LAATUTYÖTÄ

EDUKSENNE

Pakinoitsija Simppa, maist Simo Juntunen on antanut Kylkraudan käyttöön oman ajopuupakinansa, jota hänen lehtensä ei julkaissut.

Kunhan ei uppotukki

Historian tynnyreitten tonkiminen siltä kohtaa, mistä tulee vastaan jatkosotamme, on menossa hyvää kyytiä pikkuskandaaleiksi (Vilkuna - Talvelat) ja loppujen lopuksi semantiikaksi, kysymykseksi, mitä ajautuminen toisen maailmansodan vaiheissa merkitsee sanallisesti.

Me keski-ikäiset, jotka ajopuitten lailla soluimme aikoinamme kuka mitäkin Karjalan korven kolkkua ja väliin virtojenkin uomaa, lueskelimme joutoaikoinamme joltisellakin kiinnostuksella mm. Pekka Peitsen silloisia "ajopuuteorioita". Meille syntyi historian siitä vaiheesta kuva, joka perustui sen ajan ilmiöihin, tapahtumiin, tietoihin, mahdollisuuksiin ja vaihtoehtoihin sekä myös mielialoihin, jotka nekin ovat realiteetti. Meidän kokemuksemme antoi suunnitteen seuraavankaltaisen kuvan asioista.

Välirauhan kausi talvisodan jälkeen oli ensimmäinen, tosin pakon sanelema yritys elää normaaleissa suhteissa Neuvostoliiton kanssa. Vuosikymmenien - ellei olisi puhuttava vuosisataisesta epäluuloisuudesta kansojemme välillä aiheutti osaltaan sen, ettei siinä poliittisessa ilmastossa syntynyt hyvää kanssakäymistä. Sen ajan poliitikkojen ja valtiomiesten muistelmien neuvotteluitaan Stalinin ja Molotovin kanssa antavat tästä riittävän selvän kuvan.

Myös tavallisten kansalaisten keskuudessa tunnettiin turvattomuutta. Meitä painostettiin monin tavoin ja me tunsimme olomme painostavaksi.

Esitettiin oljenkortta. Stalin ja Hitler olivat liitossa ja he olivat jakaneet Euroopan etupiireihinsä. Suomi kuului

Stalinille. Käsitettiin, että tuon jaon mukaan meidän kanssamme voi toimia, kuin "omansa kanssa". Oljenkortta ei ollut näkyvissä ennenkuin rupesi käymään selville, että äskenmainittu liittosuhte saattaa jossakin vaiheessa katketa.

Sotilaat tuumiskelivat siihen tapaan, että jos jäämme vaikkapa puolueettomaksi, mikä sekään vaihtoehto ei ollut käsissämme, niin olisimme todennäköisesti joutuneet kahden suurarmeijan edestakaisin jyräämäksi. On hyvä muistaa, että Saksalla oli sodan alussa mahdettava sotakoneisto, joka vyöryi vastustamatta yli Euroopan ja pitkälle Afriikkaankin. Ei ole luultavaa, että olisimme säästyneet niiltä saappailta. Myöhemmin saksalaiset olisi ajettu Neuvostoliiton voimin täältä pois.

Tiedättekö muuten mitkä muut sodassa mukana olleet maat kuin Suomi olivat kenenkään miehittämättöminä II maailmansodan aikana. Joo. Vain Englanti saarellaan. Tässä kohdassa "ajauduimme" hienosti.

En minäkään hyväksy ajopuuteoriaa. Kyllä asioista tehtiin päätökset valmistelujen jälkeen. Suomen eduskunta on valinnut yksimielisenä maamme tien 30.11.1939, 25.6.1941 ja 2.9.1944. Maaliskuun 15. päivänä 1940 äänesti kolme kahdestasadasta taistelun jatkamisen puolesta.

Pääasia, ettei noista ajoista Suomen kohdalla saateta puhua uppotukkiteoriasta.

Ja nyt taas on "ajauduttu" hienosti 30 vuotta.

Nijmegenin marssi

Erkki Silvo

Nijmegen on pieni kaupunki Hollannissa. Se koostuu vuosittain pitkälti yli kymmenen tuhatta liikunnasta innostunutta henkilöä eri puolilta maailmaa. Neljän päivän aikana he suorittavat lähes parinsadan kilometrin mittaisen marssin. Everstiluutnantti Erkki Silvo kertoo osallistumisestaan tähän Keski-Euroopassa kuuluisuutta saaneeseen marssitapahtumaan.

Sotilasosasto Englannin ilmavoimista.

"Mikä se sellainen on" ovat monet kysyneet, kun on tullut puhe Nijmegenin marssista. Nimenomaan suomalaiset eivät näytä tätä tilaisuutta tuntevan. Lyhyesti sanottuna Alankomaiden neljän päivän marssi on perinteellinen kansainvälinen kuntokävelyjuhla, joka järjestetään joka kesä Nijmegenin kaupungissa ja sen ympäristössä.

Itse kuulin tästä marssista kaksi vuotta sitten, kun eräs tuttava siitä kertoi palattuaan Hollannista neljän päivän marssin päättäjäisjuhlistaan. Minua alkoi asia kiinnostaa. Saatuaani lisäinformaatiota tilanne kehittyi osaltani vähitellen niin pitkälle, että päätin osallistua marssiin. Päätös toteutui kuluneena kesänä, kun koko perheen voimalla menimme Nijmegeniin ja kahden poikani kanssa kävelimme reitit läpi, eri sarjoissa tosin.

MARSSIJOITA 15 000!

Alankomaiden neljän päivän kunto-marssi juontaa juurensa jo tämän vuosisadan alkua ajoilta. Vuonna 1908 perustivat eräät innokkaat kuntoliikunnan

harrastajat Haagissa liiton. Nimen omaan kävely tuli tämän uuden kuntoilujärjestön liikuntamuodoksi. Ensimmäinen neljän päivän marssi järjestettiin seuraavana vuonna, eli 1909.

Ensimmäiset marssit järjestettiin useissa paikoissa eri puolilla Hollantia ja osanottajat kävelivät kaupungista toiseen. Kuitenkin ennen pitkää järjestelyt keskitettiin Nijmegenin kaupunkiin, sillä osanottajamäärän kasvaessa oli majoitus ja muu huolto helpompi järjestää yhdellä paikkakunnalla. Amsterdamin olympiavuonna 1928 osallistuivat marssiin ensimmäiset ulkomaalaiset, nimittäin ryhmät Englannista, Ranskasta, Saksasta ja Norjasta.

Vuosien mittaan Nijmegenin marssi tuli yhä tunnetummaksi niin kotimaassaan kuin ulkomaillakin. Osanottajien määrä on lisääntynyt niin, että viime vuosina on marssijoita ollut 12 000–15 000 henkeä, joista noin puolet on ulkomaalaisia. Kaikkiaan neljästäkymmenestä maasta on osallistunut edustajia marssiin ja joka vuosi on edustus noin 20 maasta. Tänä kesänä oli

osallistujia 23 maasta yhteensä 13 361 henkeä, joista 12 164 suoritti marssin loppuun. Pohjoismaista oli osanottajia seuraavasti: Tanska 828, Norja 420, Ruotsi 249 ja Suomi 3. Mainittakoon, että Ruotsista oli 12 sotilasosastoa ja 3 lottaosastoa.

SARJOJA JOKA MAKUUN

Marssiin voivat osallistua sekä siviilit että sotilaat, sekä naiset että miehet. Päivittäisen marssitapahtuman pituus siviilihenkilöille on eri sarjoissa seuraava:

Sarja	Ikä, vuotta	Päivätaival
Tytöt	13-15	30 km
Naiset	16-55	40 "
Naiset	yli 55	30 "
Pojat	13-15	30 "
Nuorukaiset	16-18	40 "
Miehet	19-49	50 "
Miehet	50-64	40 "
Miehet	yli 64	30 "

Eräs ruotsalainen naisosasto.

Sotilashenkilöiden päivittäiset marssitaipeleet ovat seuraavat:

Sarja	Ikä, vuotta	Kantamus	Päivätaival
Naiset	16-55	—	40 km
Naiset	yli 55	—	30 "
Sotilaspoikaosastot	14-15	—	30 "
	16-18	—	40 "
Sotilasosastot	yli 18	10 kg	40 "
Sotilashenkilöt	19-49	10 "	40 "
Sotilasosastot ja -henkilöt	19-49	—	50 "
Sotilashenkilöt	yli 49	—	40 "

Sotilashenkilöiden sarjoihin osallistuvilla, sekä naisilla että miehillä, pitää olla maansa puolustusvoimien virallinen virkapuku. Myös maastopuku katsotaan sopivaksi. Osaston vahvuuden on oltava 11 henkeä.

Sotilassarjoissa on erikoista se, että kantamuksen kanssa tarvitsee kävellä 10 km vähemmän kuin ilman kantamusta. Ase ei ole pakollinen, mutta jos sellainen kuuluu varustukseen, sisältyy sen paino 10 kiloon. Itse valitsin pitemmän matkan ilman kantamusta. Tähän vaikutti mm. erään tanskalaisen upseerin neuvo. Hän oli osallistunut molempiin sarjoihin ja oli todennut pitemmän marssin ilman kantamusta helpommaksi.

JÄRJESTELYT

Joka päivä marssi alkoi Nijmegenin kaupungista ja päättyi samaan paikkaan. Päivittäiset marssireitit olivat erilaiset. Ensimmäisenä päivänä ne suuntautuivat kaupungista pohjoiseen, toisena päivänä länteen sekä kolmantena ja neljäntenä päivänä etelään.

Lähtö oli porrastettu siten, että pisimmän matkan kävelleet lähtivät ensin, eli klo 4.15—4.45, ja lyhyemmän lenkin tehneet viimeisenä, eli klo 7.30—8.00. Näin vältettiin ruuhkaa marssiteillä.

Perille piti kaikkien saapua klo 17.00 mennessä. Näin ollen esim. 50 km kävelleillä oli aikaa reilusti 12 tuntia. Tämä kyllä riitti, jos ylimalkaan jaksoi osuutensa suorittaa. Itse käytiin päivätaipaleisiin aikaa 10—11 tuntia. Tämä merkitsi sitä, että nopeuden oli oltava noin 5 km tunnissa, eli 10 min/km ja 10 min tauko joka tunti. Näytti siltä, että harvat pitivät säännöllisiä taukoja. Oli kai mielessä, että jokainen askel, vaikka vainainenkin, vie lähemmäksi maalia. Kun kolmannen kerran samana päivänä ohitin erään nilkuttavan saksalaisen ja kysyin, eikö hän pidä taukoja, hän vastasi ettei uskalla, koska liikkeellelähtö tauon jälkeen on niin työlästä.

Suoritukset tarkastettiin marssikortin avulla. Kortti leimattiin lähdössä ja

maalissa sekä useissa paikoissa marssireitin varrella. Tarkastuspaikkoja ei ilmoitettu etukäteen.

Huoltopuolesta oli vain lääkintähuolto järjestetty marssiorganisaation toimesta. Noin joka 10 km:n päässä oli lääkintäasema teltoineen, ajoneuvoineen ja henkilökuntineen. Sen sijaan esim. muonitusta ei oltu järjestetty lainkaan, vaan marssijoitten oli huolehdittava syömisistään ja juomisistaan itse. Niinpä ryhmillä olikin yleensä huoltoajoneuvo, joka ajoi etukäteen sopiville taukopaikeille. Myös polkupyöriä käytettiin tavaroiden kuljettamiseen. Yksittäiset marsijat kantoivat yleensä välttämättömimmät tarvikkeet mukanaan ja ostivat juomat ja ruoat paikallisista kaupoista. Itse kannoin suomalaisen upseerin karttalaakussa laastaria, sidetarpeita, suklaata ja jonkin verran hedelmiä. Koska karttalaakku on varsin leveä ja kapea kysyi eräs hollantilainen, että kuulunko soittoonkuntaan. Pojillani oli vastaavasti rautaisannos armeijan leipälaakussa.

Tuhansien marssijoitten ja turistien majoittaminen on vaikea tehtävä suuremmallekin kaupungille. Nijmegen selvisi siitä tyydyttävästi. Sotilasosastot oli majoitettu läheiselle kasarmialueelle ja siviilit käyttivät hotellien lisäksi telttailualueita ja yksityisiä koteja. Itse majoituimme eräälle camping-alueelle noin 10

km kaupungin keskustasta. Esimerkkinä paikkojen ahtaudesta mainittakoon, että kun ensiksi pyrimme melko lähelle keskustaa sijaitsevalle camping-alueelle, totesimme sen huolellisen tarkastuksen jälkeen niin miehitetyksi, ettei yhtäkään telttaa saanut sinne enää mahtumaan.

TUNGOSTA VAIN LÄHDÖSSÄ

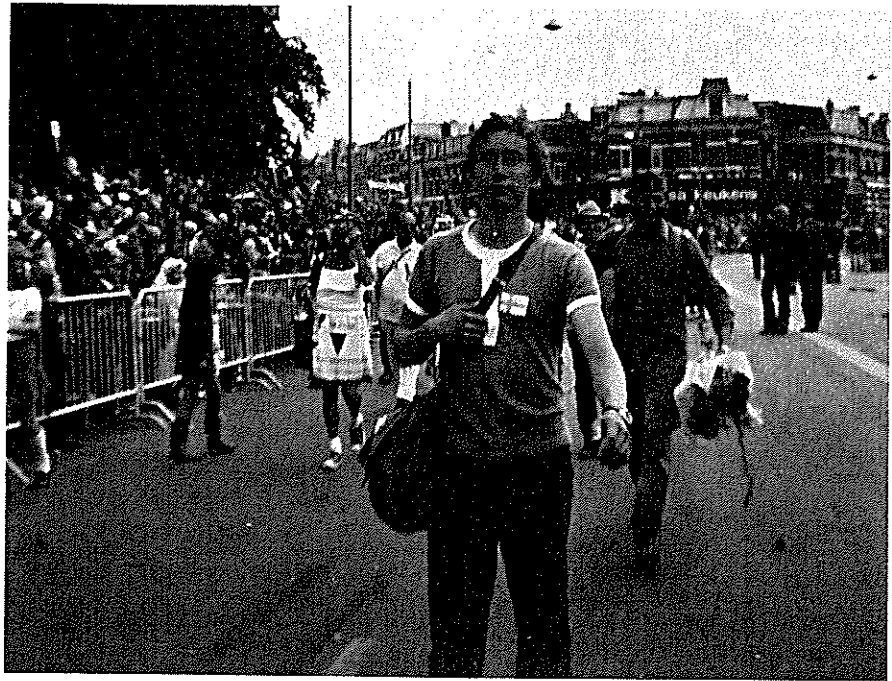
Ylös oli noustava jo klo 03.00 yöllä, jotta olisi ehtinyt syödä jotakin ennen lähtöä. Kiitos vaimoni tarmokkuuden saimme joka yö tukevan "alkupalan".

Hyvissä ajoin ennen lähtöhetkeä virtasi joka puolelta kaupunkia marssihoitoja lähtötorille. Kenellä oli reppu, kenellä saatevarjo ja kuka kantoi vain appelsiinia kädessään. Useilla näytti olevan marssimetalli rinnassaan aikaisemmilta vuosilta.

Yhden sarjan lähtö tarkastusporttien kautta kesti noin puoli tuntia. Kadun leveydeltä lähti kirjava joukko vaeltamaan marssitielle, kuka nopeammin kuka hitaammin. Ensimmäisenä päivänä oli meno aika rajua, mutta jo toisen päivän aamuna oli askel lyhyempi ja vauhti hitaampi ymmärrettävistä syistä.

Tungosta oli vain lähdöissä. Päivän mittaan jono venyi monen kilometrin mittaiseksi nauhaksi, joka tasaisesti eteni halki hollantilaisen maalaismaiseman.

Lähtöhetkellä oli vain harvoja aamuvirkkuja seuraamassa katujen varsilla, mutta mitä pitemmälle päivä ehti ja mitä lähemmäs Nijmegeniä saavuttiin, sitä lukuisammaksi muodostui katselijoiden joukko marssitien varrella. Asutuskeskusten kohdalla oli reitti pelkkää ihmiskujaa. Mitä väsyneempi marssija oli, sitä enemmän ihmiset kannustivat. Eriyisesti suosiossa olivat marssiryhmät, jotka univormuillaan, soitollaan, lauluillaan ja lipuillaan vetivät huomion puoleensa.

Viimeisen päivän marssi oli yhtä juhlaa.

Viimeinen marssipäivä oli yhtä juhlaa alusta loppuun. Ihmiset heittelivät kukkia ja tarjosivat juotavaa. Voin vakuuttaa, että se piristi ihmeesti, kun pikku tyttö pujotti punomansa kukkaseppeleen väsyneen sotilaan kaulaan.

Viimeisen viiden kilometrin matkalla tapahtui samalla marssin loppuparaati ja päätösjuhla. Vaikutti siltä, että koko Nijmegenin kaupunki oli lopettanut muut toimensa ja tullut seuraamaan marssihoitojen saapumista perille. En ole ennen osallistunut moiseen kansanjuhlaan.

MARSSI ON HAASTE

Voidaan tietysti kysyä, onko mitään mieltä kävellä asfalttietä kokonaista neljä päivää melko yksitoikkoisessa maisemassa. Toisaalta ihmettyttää, mikä saa tuhannet ihmiset lähtemään kovaan

leikkiin mukaan, räökkäämään itseään uupumukseen asti. Ilmeisesti Nijmegenin marssi on haaste kunnostaan huolehtiville ihmisille. He haluavat koettaa ja näyttää kestävyytään. Onhan se ainakin tavoite, johon pyrkimällä saa tarmoa harrastaa kuntoliikuntaa. Harjoittelematta on turha matkalle lähteä.

Ehkä myös Nijmegenin marssihengessä on jotain, mikä viehättää ja vetää ihmisiä mukaan yhä uudestaan. Tapasin erään herran, joka oli mukana 20 kertaa. Hän kertoi ensimmäisellä kerralla vanhaneensa, että se olisi myös viimeinen. Eräs toinen marssija kantoi salkoa, johon oli kaiverrettu luku 25.

Kuinkahan tässä käy. Toinen pojistani jo kysyi seuraavalla viikolla, satuisiko ensi vuonna lomamatkamme suuntautumaan Nijmegeniin. □

Kadettikunnan vuosikokous 1975

pidetään Helsingissä Kadettikoululla 15.3.1975.

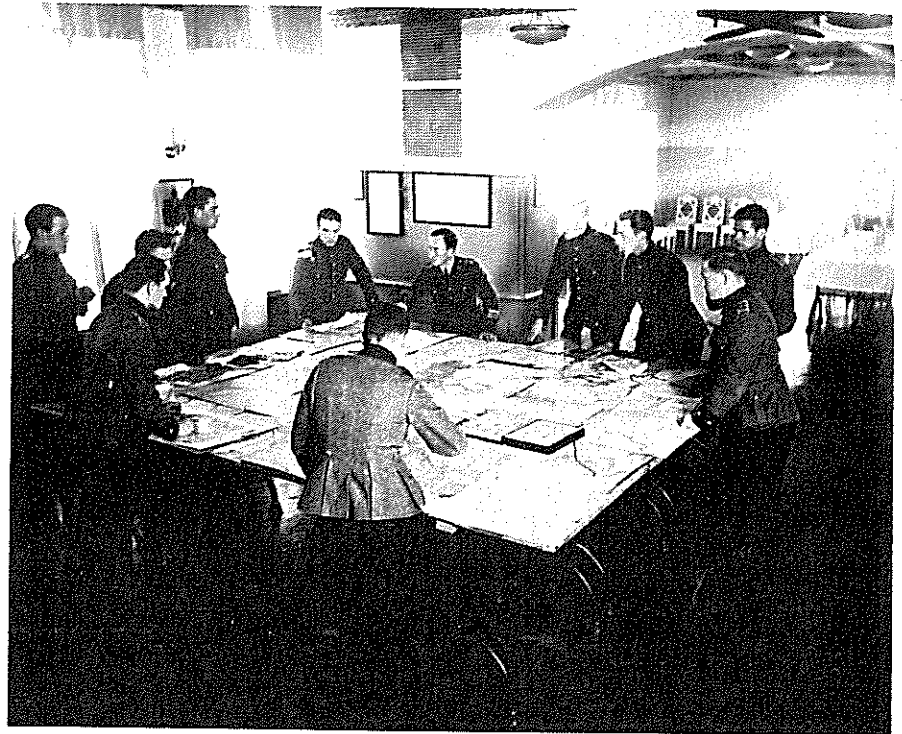
Tätä ennakkotietoa täsmennetään, kun tullaan lähemmäksi ajankohtaa.

Toiminnanjohtaja

Sattui kadettikoulussa

Kauko Tiili

Kadettiaikaisten muistelojen sarjamme jatkuu. Majuri Kauko Tiili, tunnettu kynäilijä muuten, kertoi viime numerossamme simpun ensimmäisestä päivästä. Nyt on päästy jo varsinaisen palveluksen alkuun. Nyrkkeilytunneilta ja ratsastuksesta tuntuu olevan mukavia muistoja vaikka millä mitalla.

Syyskuussa alkoi sitten opiskelu koulussa eli "korppuksessa". Viimemainittu, koulustamme yleisesti käyttämämme lempinimi oli saatu Venäjänkielen oppikirjasta, jonka eräs luku alkoi: Kadetskii korpus nahooditsja fy Munkkiniemi Kadettikoulu sijaitsee Munkkiniemessä)

Elämämme oli nyt leiriakaan verrattuna luonnollisesti aivan toisenlaista. Toisin vauhtia ja jännitystä ei nykyään puuttunut, mutta ilmeisesti sisun ja kestävyyskokeiluksi katsottavat yhtämittaiset ruumiilliset ponnistukset olivat nyt vaihtuneet säännölliseen opiskeluun, jossa henkinen ja ruumiillinen työskentely vaihtelivat.

TIILI JA KIRPITS

Teoriaa oli aika runsaasti. Sotilaallisia tietoja jaettiin taktiikan, ampumaopin, pioneeri- ja viestiopin, sotalaitosopin, sotahistorian, sotilaslakien y.m. tunneilla. Niiden lisäksi olivat saksan ja venäjän kielet sekä tykistölinjalla matematiikka, jota mahdollisuuksiani punnitessani en aikanani ollut osannut ottaa huomioon. Joskaan nuo differentiaalit ja integraalit eivät minulle mitään helppoja olleet, pär-

jäsin kuitenkin jotenkuten; sillä tajusin asiat kuin aikasytytyksellä: kun olin jostakin asiasta päässyt perille, oli opettajamme, tohtori Urpo Kuuskoski jo siirtänyt seuraavaan asiaan. Näin juoksin perässä koko kadettikoulun ajan, mutta en pahemmin pudonnut rattailta, koska muistaakseni sain seitsikon.

Venäjänkielessä meillä oli opettajana majuri Ropponen, joka panikin opiskelumme toisenlaisen vauhdin, kuin mikä meillä oli koulussa ollut. Kun hän kyseli, kutka olivat aikaisemmin lukeneet venäjää, minäkin ilmoitin niin tehneeni, mutta katsoin asiallisesti ilmoittaa, mikälaista opiskeluni itse asiassa oli ollut. Hän käsitti sen kuitenkin väärin ja sanoi, että asia oli nyt toista kuin venäläistytämisaikana, nyt on ollut hullua mielenosoittaminen. (Meillähän oli ollut päämääränä vain mahdollisimman helpolla selviytyminen, mieltämme olisimme voineet osoittaa liittymällä ranskan lukijoihin.)

Ropposella oli tapana alkuaikoina päästää "vanhat ryssät", niinkuin hän sanoi, jonkun kysymyksen jälkeen tunnilta pois, mutta minä en niissä karsin-

noissa päässyt kunnolla edes ylös lähtökuppistani, vaan istuin uskollisesti joka tunnilla mukana. Kerran taas tällaisen seulomisen jälkeen, kun muilta oli jo kysytty, hän huomasi minutkin: — Ahaa, onhan täällä vielä Tiili. No mitäs kysytäs. — Jos osaatte sanoa, mikä nimenne on venäjäksi, saatte mennä.

Paukatin siihen heti: kirpits.

Opettaja vähän ällistyi ja viittasi sitten minut nauraen menemään. Parhaimman luokkatoverini isä, joka oli ollut Venäjän vallan aikana rautateiden palveluksessa ja osasi venäjää, sanoi minua usein kirpitsiksi. Tietoni oli siis 13 vuoden takainen.

VAIKEUKSIA RUOKAILUSSA

Oman huomionsa vaati totutteleminen johonkin pikkutarkuuksiin koulu-elämämme eri vaiheissa. Keväällistä pikakurssia seurasi syksyllä ruokailutapojen jatkokoulutus entistä tehokkaampana. Kun olimme istuneet pöytään, sanoi pöydän esimies: Pyydän herroja kuulemaan! Ryhdikkäänä, nyrkit pöydällä ja päät käännettyinä häntä kohti, me kuuntelimme hänen selitystään, miten oli pöydässä oltava, miten pyydetävä jotain ruokalajia, miten sitä oli naa-

purille tarjottava ja miten ruokailuvälineitä oli käsiteltävä.

— Kadetti Tiili, haudotteko itsemurhaa?

— En, herra kadetti.

— No, kääntäkää sitten veitsen terä itsestänne pois päin.

Syötiin ruokalajia, johon tarvittiin vain haarukka ja veitsi oli poikittain lautasella.

Aikansa selostettuaan esimies nyökkäsi: Olkaa hyvä, ja ryhtyi ruokailemaan. Mutta tuskin olimme ehtineet tehdä liikettäkkään, kun pöydän varaesimies pöydän toisesta päästä sanoi: Pyydän herroja kuulemaan, ja jatkoi vuorostaan selostusta. Hän olikin edellisen puheenvuoron aikana ehtinyt syömään. Kun hän viimein sanoi: Olkaa hyvä, ja me kävimme ruuan kimppuun, nousi tällä välin syönyt pöydän esimies niin hiljaa ylös, että hänen oli sanottava: Pyydän herroja huomaamaan, ennenkuin me kaikki taas nyrkkit pöydällä ja päät käännettyinä häneen päin olimme valmiit vastaamaan hänen kumarrukseensa. Kun vielä varaesimies oli yhtä onnistuneesti tehnyt saman tempun, pääsimme me viimein aloittamaan ruokailumme ja iskimmekin ruuan kimppuun kuin hyeenat, niin että äskeiset opetukset jäivät sillä kertaa vähemmälle harjoittelulle.

Nuo jäivät kuitenkin vain ensimmäisten ruokailukertojen hupailuiksi. Pian opittiin tavat ja jos vielä huomautuksia tulikin, niin kerta kerralta ruvettiin ruokailuistakin selviytymään yhä kivuttomammin.

RATSASTUKSEN ILOJA

Ratsastusharjoitukset tiesivät ajoa raitiotievaunulla kaupungille, Kaartin kasarmille, jonka maneesissa eversti Viljo Forsell otti meidät ohjiinsa. Hän oli palvellut Venäjän armeijassa, ottanut osaa eskadroonan päällikkönä maailmansotaan ja oli hevospäällikönsä kynsiä myöten. Kun hän oli ensin tervehtinyt sotamiehiä, jotka olivat tuoneet hevoset, sitten hevosensa hoitajaa hän viimein sanoi: Päivää kadetit. Kun hevoset oli jaettu, hän komensi: ohjaat ratsaille, ja sitten kierrettiin kaviouraa. Mehevät huomautukset kuten! "Kadetti siellä, teillä on piimää pohkeissa" kajahtelivat ja yhtä värikkäinä kajahtelivat myös hänen komentonsa, joilla ei ollut koskaan ollut mitään tekemistä ohjääntöjen kanssa.

Hän oli aikoinaan ollut kuuluisan englantilaisen James Filisin oppilaana ja selostaessaan tämän "systeemiä" hän näytti joskus elävän kauas taakse

jääneessä muinaisuudessa. Esimerkiksi: "A kun käyttää tanko- ja kuulainsuit sia näin — niin minä atakissa voin käyttää lanssia ja sapelia."

Joskus satulavarastossa jollakin pu-killa istuen hän saattoi meille, hänen ympärillään kuunteleville, kertoa ratsastuksesta ja omista saavutuksistaan mitä es-tottomimmin itseään kehuen, m.m. siitä, kuinka hän maailmansodassa joutui viemään "despeshin päämajan staabiin": "... Ai jeeveli, hyvät herrat, minulla oli hevonen Jumalan armosta ja piikkilanka-aidat ja viiden metrin ojat menivät aivan leikillä. Matka oli 100 km ja minä ratsastin sen viidessä tunnissa ja ilmoitin staabissa: rratsumestari Forsell, 15. Keisarillisesta Husaarirykmentistä paikalla. A sitten minä lepäsin, syötin ja juotin hevostani ja ratsastin takaisin ja tulin samana päivänä takaisin rykmenttiin."

Kerran myöhemmin, kun ylitettiin jo esteitä, ei yksi kopukoista ollut ollenkaan halukas hyppäämään, ei sitten millään. Ja Forsell istui maneesin keskellä jollain telineellä huutaen ja pilkaten. Näyttäisi itse, hyvä tuossa on metelöidä, ajattelimme me hieman kapinahenkisinä. Pitäisihän jo nähdä, ettei tuo hevonen hyppää, ei ainakaan tänään.

Eikös vaan ukko ruvennut riisumaan mantteliaan, sanoi: tuokaa se mun tykö, ja nousi ratsaille. Sitten hän kiersi radan useampaan kertaan ja polle hyppäsi joka esteen, vieläpä komeasti.

— Näin se käy, tarvitsee käyttää vain pohkeita, pohkeita tässä tarvitaan, huusi Forsell kannatellen sormillaan ohjuksia rintansa korkeudella ja pitäen toista kättään lanteilla.

— Kyl sil on varmast kova puristus jaloissaa, minä sanoin myöhemmin jollekin kaverille.

— Mitä vielä, tuskin hänen tarvitsi mitään sille tehdä. Tottakai kopukka tunsu hänet ja tiesi, ettei nyt passannut konstailla.

Ja niin se saattoi hyvinkin olla.

Olimme melko kankeita poikia jo palatessamme, mutta pitkän aikaa jälkeenkäin päin, varsinkin alkuajoina, sillä melkein kaksi tuntia olimme noilla reisuillamme satulassa, suurimman osan siitä vielä munaravia rytkytellen. Ei ollut ihme, että Forsellin joskus pitkätkin esitelmat otettiin mieluisasti vastaan, ei vain tyylinsä vuoksi mehukkaina huvinumeroina, vaan myös tervetulleina lepohekinä.

Voimistelu tapahtui ala-aulassa. Siinä ei juuri kovin vauhdikkaita suorituksia voinut harrastaa, sillä "voimistelusalii" oli sitä kokoa, että kun myöhemmin nyrkkeily tuli ohjelmaan, siihen nipin napin mahtui nyrkkeilykehä. Miekkailulle

oli vähän enemmän tilaa. Sitä harjoitettiin ruokasalissa pöytäriivien välisellä käytävällä. Sellaiset puitteet olivat tunnetun urheilumaan upseereille annettavalla liikuntakoulutuksella käytettävissä 1930-luvun loppuun saakka.

Kun Tasavallan Presidentti tuli käymään koululle, pantiin Tyk I suurimpana joukkueena voimistelemään. Vaikka välejä pyrittiin harventamaan siten, että osa oli käytävällä, läiskyivät kätemme usein yhteen voimistellessamme.

NYRKKEILYTUNNILLA

Miekkailua opetti tunnettu miekkamies Nils Sjöblom. Muistan vielä hänen äänensävyänsä hänen komentaessaan: Kätten ojen-nuus, syöksyyn! Minusta miekkailu ei ollut hullumpaa. Se on tarkkuutta ja nopeutta vaativaa liikuntaa. Olin hyvin ollakseni, kun kerran myöhemmin, eräällä tunnilla pidetyssä yhden piston kilpailussa onnistuin saamaan piston Ilmari Vartiaan, joka jo silloin oli kohonnut tekijäksi. Miekkailu tuli hänen kohtalokseen, sillä hän kuoli miekka-kädessä. Sodan jälkeen Ruotsissa kilpailuissa ollessaan vastustajan miekka ylättäen läpäisi hänen rintasuojuksensa.

Vanhemmalla kurssilla ollessamme tuli ohjelmaan myös nyrkkeily. Opettajaksi tuli Olavi Liekoski. Yllätyksekseni totesin, että hän oli RUK:n joukkueoverini, entinen Lindfors, jonka harjoitusvastustajana olin maneesissa ollut. Nyt oli liikuntatunneilla enemmän nyrkkeilykehän puolella kuin ruokasalissa "kädenojentajien" kilvoittelussa. Meillä oli kerran Oravaisen kanssa oikein ottelukin, kolme kahden minuutin erää. Toisessa erässä onnistuin saamaan "Kurren" ahdistetuksi nurkkaukseen, jossa hän otti "täyssuoran". Peräännyin, sillä minusta ei ollut mitään mieltä harjoitusottelussa takoa toisen suojusta. Mutta nyt Kurre, jonka sisu oli vähän kiehahtanut, tuli rajumyrskynä päälleni ja minä olin pahasti hätää kärsimässä. Kolmannessa erässä hän jatkoi hyökkäilyjään ja minä sain jatkuvasti olla puolustuskannalla. Lieskoski tuomitsi ottelun tasapeliksi. Ehkä siinä oli kohteliaisuutta minua kohtaan. Mutta kuka tahansa opettaja olisi ollut tyytyväinen todetessaan ainakin kahden koulutettavan yrittävän parastaan sellaisella vauhdilla kuin me silloin. Minulla ei ollut syytä lähteä iltalomalle muutama päivä molempien silmänalusteni ollessa lievästi tummina.

Siinä välissä luutnantti Antti Kotiaho opetti meille jonkunverran telinelikkeitäkin. Minulla ei ollut rekillä erikoisempaa menestystä, mutta nojapuilla tein sujuvasti "myllynsiivet", vai mikä sen liikkeen nimi mahtoi olla. □

Puolustusministeri Carl-Olaf Homénin alustus tiedotusalan kertausharjoituksissa Santahaminassa 16.11.1974.

Voimme tyydytyksellä todeta, että turvallisuuspoliittinen tilanne on viime vuosina kehittynyt myönteiseen suuntaan. Johtavien suurvaltojen suhteissa on tapahtunut asteittaista lähentymistä, joka on vaikuttanut rauhoittavasti myös Euroopan turvallisuustilanteeseen. Tiedämme, että parhaillaan on käynnissä merkittäviä neuvotteluja sellaisten sopimusten aikaansaamiseksi, joilla lisätäisiin turvallisuutta ja vähennettäisiin maiden välisiä jännitystiloja. Näitä neuvotteluja, erityisesti niiden sotilaallista puolta, teille tullaan tänään selvittämään vielä lähemmin.

Yleisesti ottaen on tapahtunut konfliktitilanteiden vähentymistä. Mutta toisaalta olemme myös todenneet, että erityisesti Välimeren alue on ollut edelleen herkkänä kansainvälisen tilanteen nopealle kiristymiselle.

Näyttääkin olevan niin, että turvallisuuspoliittisen tilanteen myönteinen kehittyminen on aikaansaavissa pitkäaikaisilla neuvotteluilla. Tilanteen huononeminen sen sijaan voi tapahtua hyvinkin nopeasti ja yllättäen.

Vaikka poliittisessa tilanteessa on tapahtunut edistystä, niin sotilaallinen tilanne ei valitettavasti ole kehittynyt samansuuntaisesti. Keski-Euroopassa vahvat asevoimat ovat edelleen vastakkain eikä ydinvarustelua ole vielä kyetty olenaisesti hillitsemään. Eri valtioiden sotilasmenoissa ei myöskään ole tapahtunut vähentymistä.

Mitä tulee sitten tilanteeseen Pohjois-

TURVALLISUUS- POLITIIKASTAMME

Euroopassa, on ehkä perusteita väittää, että Pohjoisen Jäämeren ja Kalottialueen strateginen merkitys on kasvamassa. Jos tapahtunutta kehitystä tarkastellaan koko Euroopan kannalta, ei Pohjois-Eurooppa kuitenkaan ole sotilaallista painopistealuetta. Eri tahoilla on kylläkin todettu, että kummallakin suurella osapuolella on valvottavanaan kyseisellä alueella varsin merkittäviä sotilaspoliittisia intressejä. Meidän kannaltamme on tärkeää osoittaa, että me huolehdimme riittävällä teholla niin Lapin kuin muutoinkin koko Suomen alueen koskemattomuudesta. Meidän on pidettävä huoli siitä, ettei Suomea eikä sen aluetta voida käyttää mihkään naapurivaltiomme turvallisuutta vaarantavasti. Neuvostoliiton osalta me olemme tähän velvoitukseen myös sopimusperusteisesti sitoutuneet.

Suomen turvallisuuspolitiikan kokonaistavoitteena on pyrkiä säilyttämään kansakunnan elinmahdollisuudet ja säästämään maa ja sen kansa sodan tuhoilta. Tähän päämäärään pyritään ensisijaisesti ulkopoliittikan keinoin. Näistä tärkeimmät ovat hyvien suhteiden ylläpitäminen kaikkiin maihin, rauhahan edistäminen tukemalla siihen tähtäviä toimia sekä puolueettomuuspolitiikan noudattaminen suurvaltojen välisissä kiistakysymyksissä.

Erityisen tärkeänä edellytyksenä maamme rauhantahtoisen puolueettomuuspolitiikan onnistumiselle on hyvien ja luottamuksellisten suhteiden säilyttäminen itäiseen naapuriimme Neuvostoliittoon. Solmimamme sopimus ystävyydestä, yhteistoiminnasta ja keskinäisestä avunannosta luo lujan perustan näille suhteille.

Turvallisuuspolitiikkamme kannalta meidän on nähtävä kyseisen sopimuksen ennalta ehkäisevä vaikutus siinä ilmaisun hyökkäysuhan syntymiselle. Mahdollisuutemme pysyttäytyä aseellisten selkkausten ulkopuolella kriisitilanteissa riippuvat puolestaan siitä, missä määrin voimme omin voimin toteuttaa sopimuksen sisältämät veloitteet.

Lännessä me olemme taas syvenneet perinteistä pohjoismaista yhteistyötä erityisesti Pohjoismaiden Neuvoston puitteissa. Olemme myös vastikään

vahvistaneet suhteet Itämeren eteläpuoleisiin naapureihimme, Saksan Liittotasavaltaan ja Saksan Demokraattiseen Tasavaltaan.

Aktiivinen toimintamme jännityksen lieventämiseen tähtäävissä pyrkimyksissä sekä Yhdistyneiden Kansakuntien puitteissa, SALT-isäntänä sekä ETYK-neuvotteluissa ovat hyvin tärkeä osa omaksumaamme aktiivista rauhanroolia.

Puolueettomuuden on luonnollisesti oltava uskottavaa. Tästä syystä menestyksellisen ulkopoliittikan tukena on harjoitettava luottamusta herättävää puolustuspolitiikkaa. Sen tarkoituksena on myös ehkäistä toiminnallaan ja valmiudellaan jo ennakolta maahamme kohdistuvaa sotilaallista toimintaa.

Me voimme lähteä siitä, että meillä on mahdollisuudet ylläpitää ennaltaehkäisyyn riittävää puolustusta. Jokaisen, joka arvioi Suomen puolustuskykyä, on näet otettava huomioon mm seuraavat tosiseikat:

– Meillä on jatkuvasti toimiva aluevalvonta ja kyky puuttua loukkaajan toimintaan.

– Me olemme sotien jälkeen kouluttaneet noin 93 % ikäluokistamme. Tämä tarkoittaa, että meillä on noin 700 000 miehen koulutettu reservi.

– Olemme pystyneet myös tyydyttävästi hankkimaan tarvittavia aseita ja varusteita.

– Kehittämämme yleiseen asevelvollisuuteen perustuva puolustusjärjestelmä antaa hyvät mahdollisuudet valmiuden nopealle kohottamiselle ja tarvittaessa hyökkäyksen torjumiselle.

Käsitykseni on, että kehittämällä nykyisten suuntaviivojen mukaisesti sotilaallista puolustusjärjestelmäämme me pystymme luomaan sille todella uskottavan ennalta ehkäisevän puolustuskyvyn.

Mutta ei suinkaan riitä, että turvallisuuspolitiikkamme ja sen uskottavuuden luotetaan maamme rajojen ulkopuolella. Vähintään yhtä merkityksellistä on, että Suomen kansa luottaa turvallisuuspolitiikkamme päämääriin ja keinoihin. Suoritettujen mielipidetutkimukset antavat sen kuvan, että kansamme suuri enemmistö on harjoittamamme turvallisuuspolitiikan takana ja antaa tukensa sille.

Uusi Kulta Mokka. Helmi kahvien joukossa.

Uusi Kulta-Mokka sisältää aidoimman mokka-aromin, seillä sen sekoituksessa on ainulaatuinen aromilajike, joka on paahdettu mokka-helmipavuista.

Tukon mokka-paahtimo on kehittänyt helmipavuista kahvintuottajamaissa työskentelevien asiantuntijoiden kanssa yhteistyössä aromilajikkeen, jonka veroista ei vielä milloinkaan ole voitu tarjota hyvän kahvin ystäville.

Yhteistyö merkitsee Tukon mokka-paahtimolle maailmanlaajuisia kahviyhteyksiä ja etevimpien asiantuntijoiden viimeisintä kahvitietoutta.

Teille se merkitsee ainutlaatuista mokka-uutuutta, jolle annetaan laatu-takuu. Ja kaikki tämä tavallisen kahvin hinnalla.

A&O, SPAR, TR
sekä muista
Tuko kahvia
myyvistä
kaupoista

8,40 1/2 kg ovh.

TUKO MOKKAPAAHTIMO

VAMMAS kersantti

on kaivurimyynnitilastojen
ylivoimainen ykkönen

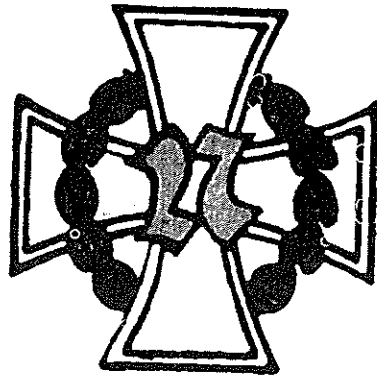
PL. Vammaskosken tehdas, puh. 932-1221

R BETONITUOTTEET

BETONIMASSA
TERÄSBETONIELEMENTIT
JÄNNEBETONIELEMENTIT
BETONIPUTKET

Rajaville oy

OULU puh. 981-42 322

Jääkärimatrikkeli

■ Vuonna 1975 tulee kuluneeksi 60 vuotta siitä kun ensimmäiset jääkärit lähtivät Saksaan saamaan sotilaskoulutusta. Merkkivuoden johdosta Jääkäriliitto on päättänyt julkaista jääkärimatrikkelin, joka ilmestyy vuoden 1975 alkupuolella. Teoksen alussa on jääkäreiden tervehdys Suomen nuorisolle. Lisäksi on sen yhteydessä Kuninkaallisen Preussilaisen Jääkäripataljoona 27:n historiikki ja jääkäriiliikettä koskevia tilastoja. Lähes 2000 jääkäristä on elossa enää 10 %, heidän keski-ikänsä on noin 80 vuotta. Näin ollen on selvää, että kirjassa on lähes täydelliset tiedot jääkäreistä.

■ Tuotot kirjasta käytetään jääkäri-
riatteen vaalimiseen sekä puut-
teessa olevien jääkäreiden ja hei-
dän omaistensa avustamiseen.

■ Kirjan hinta on 140 mk ja nah-
kaselkäisenä 170 mk.

tässä
ja
tänään

Kadettikunnan kiitos

Vuonna 1974 maanpuolustustyötämme taloudellisesti tukeneita Oy Fennia Trading Ab

Eversti Carl von Kraemer
Lehti Kansa Taisteli — Mieh
het Kertovat

Maan Auto Oy
Maanpuolustuksen Kannat
tussäätiö

Maanpuolustuksen Tuki ry
Metallikutomo Oy
Pohjoismaiden Yhdyspankki
Oy

Printal Oy
Uuden päivän rahasto

Onnea Vuodelle 1975
Kiittäen

Kadettikunta ry

Kylkirautaa on tehty tänä vuonna kuusi numeroa, joista yksi on ollut kaksoisnumero. Tämä oli kokeilu, jolla pyrittiin selvittämään yleensä mahdollisuudet lehden ilmestymistiheyden nostamiseksi. Kysymysmerkkejä oli runsaasti. Niistä mainittakoon taloudelliset tekijät, aineiston saanti, toimituksellinen kapasiteetti, kirjapainon mahdollisuudet ja jäsenistön kiinnostus. Kokeilu osoitti, että kaikki muut tekijät olivat positiivisia, paitsi taloudellinen puoli.

Jäsenistö osoitti usein eri tavoin kannattavansa lehden ilmestymisen lisäämistä. Kirjapainon kapasiteetti Kylkirautaa ajatellen on lähes rajaton. Aineistoa on nykyisten kokemusten mukaan saatavissa riittävästi, ei kuitenkaan jäsenistön keskuudesta. Jostain syystä kadettiupseeri on erittäin laiska kirjoittamaan — jollei väläytä setelitukkuja silmien edessä — jotain myönteisiä poikkeuksia lukuunottamatta. Toimituksen kapasiteettikaan ei vielä joutunut järin kovalle koetukselle.

Sen sijaan taloudellinen puoli näyttää olevan yllättävän vaikea. Toisaalta se ei ole yksin Kylkiraudan ongelma, vaan kaikki aatteelliset lehdet joutuvat painiskelemaan sen kanssa. Kun vielä todetaan, että järjestölehdillä on runsaasti samoja vaikeuksia ja että Kylkiraudassa yhtyvät nämä molemmat ominaisuudet, ei tulos voine olla kovin positiivinen.

Ilmoitushankinnassa ilmenneiden vaikeuksien vuoksi lehden kolme viimeistä numeroa ovat olleet runsaasti myöhässä. Tämäkin on katsottu paremmaksi ratkaisuksi, kuin kasvattaa lehden ja siten myös järjestön velkapääomaa. Toivon mukaan siitä ei ole koitunut vaikeuksia sen enempää ilmoittajille kuin jäsenistöllekään. Nyt lukijan käsissä oleva vuoden

viimeinen numero saattaa tuntua jo seuraavan vuoden ensimmäiseltä.

Edellä kerrotuista syistä johtuen hallitus on päättänyt, että Kylkirauta ilmestyy vuonna 1975 neljänä numerona kuten aikaisemminkin. Kaksi numeroa tulee ensimmäisellä vuosipuoliskolla ja kaksi toisella. Vaikka taloudelliset vaikeudet kaikkialla maailmassa tuntuvat jatkuvasti kasvavan, mikä näkyy mm. hintojen nousuna, on lehdellä lupa odotella ensi vuodeksi valoisampaa tulevaisuutta. Nyt on nimittäin löydetty "viisasten kivi", joka toiminnastamme on tähän asti puuttunut! Lehden palvelukseen on 1.1.75 lähtien kiinnitetty ilmoitushankkijaksi kadettivelji, evl. Toivo Lehmusvirta.

Kylkirauta tässä ja tänään on lehti, joka pyrkii tarkastelemaan kansakunnan puolustustahtoa sen eri puolilta. Jotkut vanhemmat kadettiveljistä — tosin äärimmäisen harvat — ovat hieman nostaneet kulmakarvojaan: olisimme luulleet, että tässä lehdessä viimeksi ryhdytään maanpuolustusta murentamaan. Käsi sydämelle. Haluammeko entistä lujemmin linnoittautua omiin ympyröihimme? Ovatko kaikki epäkohdat ja kiistakysymykset ratkaisemattomia? Eikö osa mahtane johtua tietämättömyydestä ja siitä johtuvasta sovitteluhalan puutteesta? Puolin ja toisin.

Kaikille niille, jotka ovat kuluneen vuoden aikana antaneet tukensa Kylkiraudalle kirjoitusten, neuvojen, arvostelun — myönteisen tai kielteisen — työnpanoksen, taloudellisen tuen tai muussa lehden ilmestyvistä mahdollistavassa muodossa lausun parhaimmat kiitokset. Toivon mukaan teitä on ensi vuonna paljon enemmän. Kaikille Kylkiraudan lukijoille toivotan hyvää ja menestyksellistä uutta vuotta!

Päätoimittaja

Kadettikunta kiittää ilmoituksin, tukimaksuin ja muulla tavoin työtämme tukeneita ja toivottaa Teille Onnellista Vuotta 1975

Hallitus

**Mikä on
viittä vaille
yksitoista?**

Kadettinumerotta

Olipa viime Kylkiraudan numerossa (5/74) aikamoinen sepustus. Tarkoitan Kari Norkolan kirjoitusta "Viittä vaille yksitoista". Siinä kyllä henki jos ei nyt aivan musta kolmekymmenluku niin ainakin täydellinen ymmärtämättömyys nykyisen suomalaisen yhteiskunnan tilasta ja siellä vallitsevista aate-ym virtauksista.

Omalta kohdaltani haluan sanoutua niistä ajatuksista irti, valitettavasti se vain on tehtävä nimimerkin suojassa. Uskon kuitenkin, että hyvin monet niminomaan nuoremmen polven kadettiupseerit yhtyvät minuun näissä sanois-

sani. Mitä Herra Majuri tarkoittaa, kun puhuu isänmaamme elävän vaikeita ja vaarallisia aikoja? Se kyllä jää minulle täysin epäselväksi. Mistä vaara uhkaa? Onko se tänään suurempi kuin viisi tai kymmenen vuotta sitten? Onko vaara jatkuvasti kasvamassa? Miksi esimiehet eivät tästä puhu meille kaikille?

Mitä sitten tulee siihen totuuteen, mitä julkisista viestintävälineistä meihin kohdistetaan, on sangen yksipuolisesti nähty, jos uskotellaan radion ja television (= monopolisoitu tietolähde) aina ja jatkuvasti pyrkivän esittämään joko nakertavia tai ihannoivia mielipiteitä. Eiköhän pääosa molempien ohjelmistosta ole melko neutraalia. Norkolan itsensä tekstin "totuus" on tässä hieman lipsah-
tanut sille linjalle, mitä hän kovasti paheksuu.

"Kadettikunta on ajautunut eräänä nykyisin varsin vaatimattomana palvelu-
järjestönä ajan mukana uuden tilanteen eteen. Ennen yhteiskunnassamme melkoisen merkityksen omaava veljesjärjes-

tömme..." kirjoittaa Norkola. Olisin todella utelias tietämään, missä vaiheessa ja millä tavalla Kadettikunta on oman-
nut yhteiskunnassamme melkoisen merkityksen. Tämä on kyllä onnistuttu meiltä nuoremmilta salaamaan erittäin hyvin.

Norkola korostaa erittäin voimakkaasti — ja saattaa hyvinkin olla oikeassa — että politikointi ei kuulu sotilaille. Mutta samaan hengenvetoon hän toteaa, että olemme jättäneet yhteiskuntamme hoitamisen yksinomaan veljillemme. Mitä se tarkoittaa? Voimme vaikuttaa yhteiskunnassa osallistumalla kunnallispolitiikkaan, voimme äänestää valtiollisissa vaaleissa, meillä on puhumisen ja sananvapaus — ei kuitenkaan puoluepoliittisissa asioissa. "Tuloksena on puolueiden välisen kovan pelin sarjatuotantona suoltamat vääristymät ajattelussa yhteiskuntamme ja sen jäsenten vahingoksi." Norkolan näkemyksen mukaan meidän tulisi ottaa kantaa. Mihin? Puolueiden suoltamiin vääristymiin? Eikö tämä olisi poliittista toimintaa jos mikä? Herra majuri, ajatteletteko tosiaan siten kuin kirjoitatte? Käsité "suomalainen elämänmuoto" tuntuu jotenkin väljähtäneeltä ja aikaisemmin käytetyltä.

"Aina ei tarvitse lausua kärkeviä ajatuksia tullakseen ottaneeksi kantaa". Tämä on varmasti totta, mutta samalla tulisi muistaa, että syvällä rintäänellä lausutut päin honkia olevat ajatukset voivat nostaa lopullisesti seinän eteen meidän ja joidenkin muiden välille, vaikka se kenties ei ole ollutkaan tarkoitus. Me sotilaat kun emme — valitettavasti — osaa ajatella muuta kuin puolustuspoliittisesti, jos kaikki aina sitäköään.

Siinä vaiheessa kun siirrytään Norkolan ehdottamalla tavalla vaihtelun hopeasta puhumisen kultaan ja ryhdytään arvostelemaan puolueiden tekemisiä tai tekemättä jättämisistä, olemme auttamattomasti mukana poliittisessa taistelussa. Jos tähän pyritään, niin olkoon näin, mutta Kari Norkolan puheenvuoro oli kyllä lievästikin sanoen ristiriitainen.

**IMATRAN VOIMA
OSAKEYHTIÖ**

**BETONI- JA
MAALABORATORIO**

Ahjotie 4 90 150 Oulu 15

Valtion Viljavarasto

Helsinki, Stenbäckinkatu 26

Postilokero 227, puhelin 413 400

RAATTEEN TIELTÄ TURJANLINNAAN WSOY

Kenraalimajuri Veikko Karhunen on jatkanut merkittävää teossarjaansa, jossa kuvataan Raatteen ja Suomussalmen taisteluja. "Raatteen tieltä Turjanlinna" on sarjan kolmas osa, joka kuten edellisetkin on itsenäinen muihin liitymätön teos.

Itse taistelussa mukana olleena Veikko Karhunen elää niiden keskipisteessä, mutta ei kuitenkaan ole jäänyt "muistelojen" tasolle vaan pyrkinyt ja todella päässyt vahvaan sotahistorialliseen kuvaukseen. Siinä muuten onkin kirjan arvo mutta myös sen heikkous. Sotahistorian tutkijalle teos on tosiaan arvokas. Siitä löytyy sivukaupalla — lähes neljäsataa — tapahtumia, joista monet ovat olleet tähän asti pelkästään sotapäiväkirjojen sivuilla tai erilaisten käsikirjojen lehdillä, osa pelkästään kuulopuheiden varassa.

Kuitenkin voidaan kysyä, onko sotahistoriallisen teoksen tarkoituksena palvelulla pelkästään sotahistorian tutkijoita. Jollei ole virallisesta sotahistoriallisesta esityksestä kysymys — kuten ei tässäkään — niin eikö pitäisi pyrkiä siihen, että mahdollisimman monet "tavallisetkin ihmiset" tuntisivat todella halua perehtyä siihen. En itse olisi osannut tähän asiaan kiinnittää lainkaan huomiota, jollei muuan tuttavani olisi kertonut pettäneensä kirjaan. Ja täytyy myöntää, että tuhkatieheään esiintyvät lyhenteet — sotilaskieli — eivät missään tapauksessa lisää kirjan luettavuutta.

Edellä mainittua ei voida suinkaan panna yksinomaan tämän kirjan miinukseksi. Me upseerit syyllystymme aivan

liian usein tähän virheeseen. Meitä se ei häiritse, olemmehan koulutuksessamme siihen jo tottuneet. Sotilaalle kirja onkin ilmeisesti tarkoitettu. Mielenkiintoisena yksityiskohtana voidaan todeta Ilmari Kiannon kuuluisan sikaarilaatikon arvoituksen ainakin osittainen valottaminen. Karhunen antaa ymmärtää, että Ilmari Kianto rangaistiin syyttä, mitä kyllä selvästi epäiltiin jo yli kolmekymmentä vuotta sitten.

Lyhenteisiin kohdistetusta arvostelusta huolimatta erittäin suositeltava kirja kaikille niille, jotka haluavat tutustua talvisotamme eräaseen kunnia-kaimpaan ja mielenkiintoisimpaan vaiheeseen.

MSI

Veikko Huttunen

TALVISODASTA TURVAKOKOUKSEEN WSOY

Laajimmaksi ja ajanmukaisimmaksi yleisesitykseksi lähihistoriamme tapahtumista mainostetaan lis Veikko Huttusen teosta Talvisodasta turvakokoukseen. Vilkaistu 700 sivua käsittävän teoksen lähdeluetteloon osoittaa, ettei mainoksessa liioitella, sillä teosta kirjoitettaessa mukaan ovat ehtineet aivan uusimmatkin tutkimukset sodan ja sen jälkeisen ajan tapahtumista.

Teos Talvisodasta turvakokoukseen on tyypillinen historian yleisteos, joka onkin julkaistu toisessa asussa nimellä Täysi-ikäinen kansakunta muodostaen tällöin viimeisen eli seitsemännen osan Kansakunnan historia-sarjaan. Teos ei myöskään perustu alkuperäislähteisiin, vaan on ennen muuta olemassa olevien tutkimusten yhteenveto.

Teoksen alkusanoissa kirjoittaja toteaa, että hän on pyrkinyt tuomaan asiapitoiseen kerrontaan eloa ja persoonallista leimaa ottamalla mukaan palasia dokumenteista, muisteluista tai ajan henkeä kuvaavista kaunokirjallisista tuotteista. Näillä keinoin kirjasta tuleekin mukaansa tempaava ja vähäisimmilläänkin historiallisilla tiedoilla helposti seurattava, mutta todellista väriä teos saa kuvituksesta, joka pääasiassa muodostuu aikanaan lehdissä olleista pilapiirroksista.

Koska kirja perustuu julkaistuihin tutkimuksiin, ei se itseasiassa tuo julkisuuteen mitään uutta tai yllättävää. Mutta kirja antaa erinomaisen yleiskuvan aikamme historiasta. Tämän vuoksi sitä on aiheellista suositella kaikille niille, jotka työssään tarvitsevat lähihistoriamme tuntemusta. Ja kukapa upseeri ei tarvitsisi.

PLKi

Uula Aapa

SOTAKOIRIA PARTIORETKILLÄ Otava

Uula Aapa on saanut tusinan täyteen sissikirjojaan. Kahdestoista on erikoisaiheinen, sillä se käsittelee sotakoiria, niiden ohjaajia ja toimintaa partioretkillä.

Aapa osaa kirjoittaa ja jopa tällainen abiturakin lukee kirjan kiinnostuneena. Tosin kaikki partioiretket näyttävät olevan perusasetelmaltaan samanlaisia, mutta niinhän ne kai olivat todellisuudessaakin.

Eläin ihmisen apuna sodassa, ja tärkeänä apuna ainakin kirjan kerronnan perusteella, vaikuttaa jollain tavalla traagiselta. Silti Aapa on saanut sisältöön runsaasti inhimillistä lämpöä, mitä on pidettävä yhtenä kirjan parhaimmista puolistista.

SSI

KANKAANPÄÄN KAUPUNKI

KAUHAVAN KUNTA

LAPPEENRANNAN KAUPUNKI

LAPUAN KAUPPALA

LIPERIN KUNTA

MÄNTSÄLÄN KUNTA

TAMMISAAREN KAUPUNKI

KADETTIKUNTA TOIMII

TOIMINNANJOHTAJAN NÄKÖKULMASTA

EVERSTI CARL G. R. von KRAEMER'ILTA TERVEHDYS JA LAHJOITUS KADETTIKUNNALLE

Eversti C. von Kraemer on Haminan kadettien veljesjärjestön Suomen Kadettiklubin viimeinen puheenjohtaja, jossa ominaisuudessa hänet on vuonna 1965 kutsuttu nykyisen Kadettikunnan jäseneksi. Haminan kadetteja on keskuudessamme enää kahdeksan. Heidän joukostaan eversti von Kraemer on toinen niistä kahdesta, jotka ehtivät saada nimityksen upseeriksi ennen Suomen sotaväen hajoittamista tämän vuosisadan alussa.

Kadettikunnan hallituksen edustajat kävivät esittämässä yhdistyksen tervehdysten ja kiitollisuuden lahjoittajalle Meilahden sairaalassa. Viime kesäkuun seitsemäntenä päivänä 92 vuoden iän saavuttanut eversti von Kraemer muisteli virkeänä kadettikurssinsa päättymistä, joka sijoittui kansamme kohtalon merkittävään murrosaikaan, ns. sortovuosiin. Hän sanoi olevansa vakuuttunut siitä, että Kadettikunta jatkaa samassa hengessä kuin aikanaan hekin työtä isänmaan parhaaksi ja halusi toivottaa onnea ja menestystä Kadettikunnalle — jokaiselle sen jäsenelle.

Carl von Kraemer

KENRAALI- LUUTNANTTI KAUKO PÖYHÖSEN STIPENDIRAHASTO

Kadettikunnan vuosikokouksessa 30.3.1974 vahvistettiin Kenraaliluutnantti Kauko Pöyhösen stipendirahaston säännöt, joiden 2. kohdan mukaisesti "Rahaston tarkoituksena on stipendillä palkita sellaisia Kadettikuntaryn jäseniä, jotka ovat ansiokkaasti toimineet Kadettikuntaryn tarkoitusprien hyväksi". Rahaston säännöt on kokonaisuudessaan julkaistu yllämainitun vuosikokouksen selosteessa, joka on jaettu jäsenille Kulkiraudan n:o 3-4/1974 yhteydessä.

Kadettikunnan hallitus toivoo, että yhdistyksen jäsenet ja kadettikurssit kokouksensa yhteydessä kartuttavat rahastoa, jonka pankkitili on: KOP-Hki-Aleksanterinkatu 10315-142377-1

AARNON PUU OY
PADASJOKI AUTTOINEN
Puh. 919-6505

ERMACO OY
Helsinki

FINNISH-CONTRACTORS
Ltd OY
Helsinki

FINTEL KY
Helsinki

VELJEKSET GUSTAFSSON KY
68410 Alaveteli

INARIN RIISTA OY
Inari — Puh. 15

KAJAANI OY

KATAJANOKAN KASINO
Laivastokatu 1
00160 Helsinki 16

22. Kadettikurssi 35 vuotta

22. Kadettikurssi vietti 35-vuotisjuhlaansa Helsingissä 19.10.1974. Kokonutuminen tapahtui Santahaminassa Kadettikoululla, jossa laskettiin aluksi kukkalaite sankaritaulujen äärellä. Yhteisellä lounaalla käsiteltiin viralliset asiat, minkä jälkeen suoritettiin kiertokäynti Kadettikoululla, saunottiin ja uitiin. Iltajuhlassa Kalastajatorpalla — mistä kuvamme — muisteltiin miellyttävästi menneitä aikoja.

Tulevia tapaamisia päätettiin tiivistää niin, että seuraavan kerran kokoonnutaan avec 1977 Helsingissä tai jossain muualla ja varsinaisena juhlavuotena 1979 Helsingissä, mihin sisältyy käynti Kadettikoululla. Lisäksi otettiin käyttöön lounastilaisuudet Katajanokan upseerikerholla, jotka vuoden 1975 osalta ovat huhtikuun 8. päivä ja lokakuun 14. päivä alkaen klo 12.15.

44. kadettikurssi 15 vuotta

Rippikoululaisen ikään eli itsenäistymisen kynnykselle upseereina ehtineet 44. kadettikurssi ja 29. Me-kadettikurssi päättivät 15-vuotisjuhlataapaamisensa merkeissä katsella maata hieman Helsingin seutua laajemmalti - kokoontuimme siis Hämeenlinnassa hotelli Aulangon viihtyisässä ympäristössä 16.-17.11.1974.

Palveluskiireet ja ammatin mukanaan tuoma liikkuvuus, aina ulkomaisia kurssikomepnuksia myöten tuntuvat iskeneen kurssien upseereihin, koska vain noin kymmenes vahvuuteen kuuluvista pystyi kootumaan. Kirjasimme paikallaolleet kokouspöytäkirjaan ja toivoimme kaikkien pääsevän mukaan seuraavan kerran. Vaimojen mukanaolo antoi 15-vuotistapaamiselle asiaankuuluvaa arvokkuutta. Siitä teille parhaat kiitoksemme.

Kaunista tapaa noudattaen aloitimme juhlamme vieton kokoontumalla kunni-

anosoitusta varten Hämeenlinnan sankariristille. Kadettiväapelimme Matti Savonjousen johtamana teimme kunniaa kurssien seppeleen laskeutuessa kaatuneiden muistoksi.

Juhlailallinen oli katettu hotellin kabinetin rauhaan, mikä rikkoontui heti alkuun kadettiväapelimme esitellessä paikallaolijat ja heidän saavutuksensa Seitsemän veljeksien viisua mukaillen - siinä seisomme me harjaspäät junkkarit ja liukkaat luikut! Ilan jatkuessa toivat omat rikkansa rokkaan kadettiaikojen

tapahtumista myös Timo Sario, Anssi Vuorenmaa ja Asko Sivula sekä monet epävirallisesti ja nimeltä mainitsematta esiintyneet. Tuntui mukavalta.

Ja sama tunne säilyi myös seuraavan päivän kurssikokouksessa. Valittu toimikunta lähettää lähiaikoina jokaiselle kurssien upseerille kokouspöytäkirjan, jossa selvitetään kurssien asioiden hoito jatkossa. Tärkein päätös tulkoon tiedoksi jo tässä: Uudelleen vuonna 1979.

L.K.

ITSE ASIASTA

Ylennetty kenraaliluutnantiksi			
Levo Urpo Jurva	26.k.	6.12.1974	
Ylennetty kenraalimajuriksi			
Heinrichs Lars Gunnar	26.k.	6.12.1974	
Ylennetty everstiksi			
Alajoki Matti	25.k.	6.12.1974	
Autti Lauri Rufus Päiviö	29.k.	6.12.1974	
Haukilahti Väinö Lauri	17.k.	6.12.1974	
Kuosa Tauno Ilmari	25.k.	6.12.1974	
Laamanen Kauko Pentti	32.k.	6.12.1974	
Suviniemi Jukka Ilmari	31.k.	6.12.1974	
Ylennetty everstiluutnantiksi			
Fasta Alpo Johannes	37.k.	6.12.1974	
Kuosmanen Leo Gunnar	33.k.	6.12.1974	
Lyly Aarno Juhani	39.k.	6.12.1974	
Mattila Matti Antero	40.k.	6.12.1974	
Mikkonen Niilo Juhani	35.k.	6.12.1974	
Silvo Erkki Juhani	41.k.	6.12.1974	
Vuorinen Reino Aatos Albert	35.k.	6.12.1974	
Ylennetty majuriksi			
Eskeli Pentti Johannes	45.k.	6.12.1974	
Hälkkä Eino Tapio	47.k.	6.12.1974	
Inkinen Jorma Henrik	47.k.	6.12.1974	
Lähteenmäki Mikko Olavi	44.k.	6.12.1974	
Mäki Taisto Kalevi	47.k.	6.12.1974	
Mäkipää Simo Kullervo	45.k.	6.12.1974	
Puukka Ilkka Yrjö	47.k.	6.12.1974	
Skog Tapio Untamo	43.k.	6.12.1974	
Suomala Jarmo Viljo Henriikki	43.k.	6.12.1974	
Ylennetty kapteeniksi			
Hälvä Eero Kalevi	51.k.	6.12.1974	
Kovanen Jorma Juhani	51.k.	6.12.1974	
Leinonen Ilkka Jaakko Sakari	51.k.	6.12.1974	
Nissinen Martti Olavi	51.k.	6.12.1974	
Pykkänen Paavo Esko Iivari	51.k.	6.12.1974	
Pääkkönen Matti Johannes	51.k.	6.12.1974	
Salo Tapio Matti	51.k.	6.12.1974	
Tuominen Ilkka Olavi	51.k.	6.12.1974	
Verronen Seppo Jorma Oskari	51.k.	6.12.1974	
Vahtonen Jouko Juhani	51.k.	6.12.1974	
Ylönen Heikki Antero	51.k.	6.12.1974	
Ylennetty yliluutnantiksi			
Andersson Jouko Lorenz Johannes	56.k.	6.12.1974	
Hannikainen Rainer Erik	56.k.	6.12.1974	
Havula Hannu Kalervo	56.k.	6.12.1974	
Jaakkola Mies Matti Heikki	56.k.	6.12.1974	
Kasurinen Kari-Aapo Veli	56.k.	6.12.1974	
Knaapila Kari Kullervo	56.k.	6.12.1974	
Lankinen Antti Ensio	56.k.	6.12.1974	
Muurman Risto Tapani	56.k.	6.12.1974	
Niemi Raimo Leo Kalervo	56.k.	6.12.1974	
Wasenius Olli Erik	56.k.	6.12.1974	
Vesikallio Anssi Johannes	56.k.	6.12.1974	
Myönnetty ero			
Ev Masalin Jarl-Erik Henrik	24.k.	1.1.1975	
Evl Eljo Keijo Olavi	41.k.	1.1.1975	
Evl Hauhtonen Keijo Kalevi	30.k.	1.1.1975	
Evl Leinonen Antti Heikki	27.k.	1.1.1975	
Evl Rikkinen Erkki Olavi	29.k.	1.1.1975	
Kapt Mannila Erkki Jussi	45.k.	1.12.1974	
Kapt Simelius Kari Gustav	48.k.	1.1.1975	
Ltn Lampinen Kari Pellervo	58.k.	1.1.1975	

KYLKIRAUTA

*toivottaa luki-
joilleen*

**ONNELLISTA
UUTTA VUOTTA**

**VAKUUTUSYHTIÖ
SAMPO-TARMO**

Koneita laitteita
tarvikkeita rakennus-
betoniteollisuudelle

SEMTU OY
Helsinki

SNELLMANIN SÄHKÖ OY

Tehtaankatu 37
Kokkola

KOIVISTON AUTO

Lahti

HERKKUKAUPPA JA LEIPOMO

LAKKAPÄÄ

Ylitornio

LAPIN KANSA

Rovaniemi

MEDIPOLAR OY

Oulu

OY MERCARI AB

Yrjönkatu 11
00120 Helsinki 12

MITRAS OY

Helsinki

OY NIXDORF COMPUTER AB

Höyläämöntie 11
00380 Helsinki 38

**ORION YHTYMÄ OY
LÄÄKETEHDAS ORION**

Helsinki

OSUUSTEURASTAMOT

POHJOLAN AUTO

Rovaniemi

PRINTAL OY

Pohjoismaiden suurin alumiinipak-
kausten erikoistehdas 00510
Helsinki 51 Puh. 750 909

OY M RAUANHEIMO AB

Kokkola

RAUMA-REPOLA OY

Helsinki

RENGASTUONTI OY

Hyvinkää

RAKENNUSLIIKE M RUHALA

Parkano

SODANKYLÄN APTEEKKI
Sodankylä

SUOMEN AUTO OY
Helsinki 53

**SUOMEN
HYPOTEEKKIYHDISTYS**
Helsinki

**SUOMEN METSÄTEOLLISUUDEN
KESKUSLIITTO**
E. Esplanadi 2
00130 Helsinki 13

**SUOMEN
SELLULOOSAYHDISTYS**
Helsinki

J V SUOMINEN OY
Nakkila

**ARKKITEHTUURITOIMISTO
HEIKKI SYSIMETSÄ KY**
Helsinki

SÄHKÖHIILI OY
Karjaa

TEOLLISUUSANOMAT
Helsinki

TERÄSBETONI OY
Helsinki

TKL:n KOTELOPAJA
Elimäenkatu 19
00510 Helsinki 51

TUOTTAJAIN KONE OY
Helsinki

TURUN PARKETTI JA PUU OY
Turku

TURUN VARTIOKESKUS OY
Turku

TYRVÄÄN SANOMAT
Vammala

VALIO
Uusikatu 51
Oulu

OY VALOJOHTO AB
Kerava, puh. 246 975

**INSINÖÖRITOIMISTO
VESI-PEKKA OY**
Fabianinkatu 32 A
00100 Helsinki 10

OTTO WUORIO OY
Helsinki

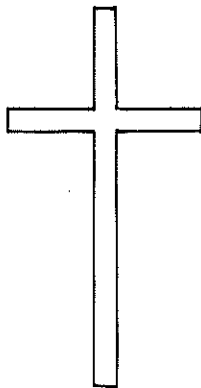
IN MEMORIAM

Kapteeni
**LAAKSO
LAURI RAFAEL**
s. 22.12.1919
k. 12.8.1974
Kad. n:o 2486
26.k. kurssi

Majuri
**ALASTALO
HEIMO TUOMAS**
s. 10.2.1924
k. 11.11.1974
Kad. n:o 2937
28. kurssi

Komentaja
**SORAVAARA
PERTTI FELIKS**
s. 31.3.1906
k. 21.11.1974
Kad. n:o 48 me
4. merikurssi

Majuri
**LAISTO
EINO ENSIO**
s. 20.10.1907
k. 5.12.1974
Kad. n:o 1058
16. kurssi

SOK-järjestö on puolueeton ja sitoutumaton, yksityiseen omistusoikeuteen ja vapaaseen markkinatalouteen perustuva taloudellinen yhteenliittymä sekä suomalaista yhteiskuntaa tukeva kansalaisjärjestö.

70 vuotta jatkuneen voimakkaan kehityksen tuloksena SOK-järjestö on Suomen suurin yhtenäinen vähittäiskauppa- ja palveluketju: Hangosta Utsjoelle, Ahvenanmaalta Ilo-mantsiin. Se tarjoaa monia eri myymälätyyppejä lähimyymälästä nykyaikaiseen autotavarataloon, huoltamon kahviosta mannermaisen huipputason ravintolapalveluksiin. Tällaisena voimatekijänä se on osa suomalaista arkipäivää, osa kansakunnan huoltoa.

Maanpuolustus on osa isänmaan asiaa, siksi oikean asenteen ja kansalaishengen vaaliminen kuuluvat merkittävänä osana SOK-osuuskauppajärjestön työkenttään nyt ja tulevaisuudessa.

SOK OSUUSKAUPAT **SOKOS**

Mar ska Mar ska Mar ska

 MARSKI

Mannerheimintie 10
00100 Helsinki 10
Puh. 90-641 717
Telex 12-1240

